

МІСТО ТЕРНОПІЛЬ

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПАСПОРТ

2017 РІК

Даний документ являє собою комплексний інформаційний бюлетень, який містить основні показники соціально-економічного розвитку міста, а також інші відомості про місто та дає інвестору уявлення про інвестиційний клімат та інвестиційні можливості.

ШАНОВНІ КОЛЕГИ,

РАДИЙ ВІТАТИ ВСІХ, ХТО ЗАЦІКАВИВСЯ РОЗВИТКОМ МІСТА ТЕРНОПІЛЬ!

Наше місто є одним з головних центрів історичного регіону Галичини та одним з культурних, ділових та релігійних центрів заходу України.

Становлення Тернополя відбувалось доволі непросто – за 477-літню історію місто входило до складу шести держав та імперій, неодноразово зазнавало руйнувань. Проте протягом всього часу існування Тернопіль відбудовувався та зростав, рушійною силою чого виступала місцева громада, розвиток якої є головним пріоритетом діяльності міської влади.

За роки незалежності України нами побудовано багатофункціональний регіональний діловий та туристичний центр, збережено та відновлено промисловий потенціал міста, покращено якість життя мешканців.

Сьогодні докладаються зусилля щодо забезпечення подальшого економічного зростання, збільшення добробуту, підвищення конкурентоспроможності економіки, комфорту життя населення та реалізації інтересів громади міста.

Підтвердженням привабливості Тернополя як міста комфортного для ведення бізнесу та життя є присвоєння національним рейтинговим агентством IBI-Rating Рейтингу інвестиційної привабливості Тернополя на рівні invA- «Висока інвестиційна привабливість».

Місто відкрите для подальшого співробітництва та налагодження конструктивних ділових зв'язків з інвесторами, представниками ділових кіл і усіма, кому є небайдужим розвиток міста та країни.

Запрошуємо Вас ближче познайомитися з Тернополем!

З повагою,

Міський голова

Сергій Надал

ЗМІСТ

Природно-географічна характеристика	5
Територіальний розвиток	5
Система управління містом.....	6
Населення та трудовий потенціал.....	7
Промисловість.....	8
Малий та середній бізнес.....	9
Будівництво	9
Внутрішня торгівля.....	10
Зовнішня торгівля.....	10
Зовнішні інвестиції	12
Капітальні інвестиції.....	13
Міська підтримка інвестиційних процесів	13
Земельні ресурси	15
Комунальне майно.....	15
Міське господарство	16
Транспорт.....	18
Освіта	20
Охорона здоров'я	20
Культура і дозвілля.....	21
Туризм	21
Екологічний стан	22
Доходи бюджету	24
Видатки бюджету	25
Місто на ринку запозичень.....	25
Довідкові дані.....	26
Ключові структурні підрозділи Тернопільської міської ради.....	31

ВСТУП

Стратегія розвитку міста Тернопіль до 2025 року – головний документ, який відображає найважливіші пріоритети розвитку міста.

Стратегічна місія: Тернопіль – молоде інноваційне місто, яке забезпечує високу якість життя мешканців, місто українських традицій та духовності, місто з конкурентоспроможною економікою, що базується на науковому та культурному потенціалі.

СТВОРЕНО ТЕРИТОРІЮ РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ІНОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Функціонує потужна освітня та наукова галузь, що сприяє зростанню інноваційного потенціалу міста.

СФОРМОВАНО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНУ ЕКОНОМІКУ

Проводиться робота по відновленню тернопільського аеропорту, створенню мережі логістичних центрів, сучасного промислового вузла та відкриттю наукового парку «Інноваційно-інвестиційний кластер Тернополя».

Місто відвідує близько 100 тис. туристів на рік.

Малий та середній бізнес перетворено в одну з головних та бюджетоутворюючих частин економіки міста.

Внутрішні та іноземні інвестиції збільшено в 1,3 рази до \$403,1 на одного мешканця.

Тернопіль 2025

ПІДВИЩЕНО ЯКІСТЬ ЖИТТЯ

Реформовано ЖКГ.

Функціонує Ресурсний центр підтримки ОСББ з питань чистої енергії. Розпочато встановлення теплових лічильників у складі індивідуальних теплових пунктів погодного регулювання та термомодернізація багатоквартирного житлового фонду, що дозволяє споживачам економити до 50%. Відбувається заміщення споживання природного газу шляхом використання альтернативних та відновлювальних джерел енергії.

Розвинено транспортну інфраструктуру та впроваджено систему управління дорожнім рухом.

Впроваджено сучасну інтегровану систему управління, орієнтовану на надання якісних послуг мешканцям.

Медична допомога надається на європейському рівні.

СТВОРЕНО МІСТО НАЦІОНАЛЬНИХ ТА ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ, КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ

Тернопіль - центр національного відродження України.

Забезпечено доступ мешканців до сучасного світового культурного надбання, створено атмосферу вільного творчого самовираження.

Розвинено інфраструктуру для занять спортом та активного відпочинку, збільшено кількість мешканців, що займаються фізичною культурою та спортом.

Факти про м. Тернопіль

1 місце

в рейтингу 2012 найбільш освічених міст України

24 місце

серед міст України за кількістю мешканців

3 місце

в переліку кращих міст України для життя

8 місце

в переліку здорових та екологічно чистих міст України

3 місце

серед обласних центрів в рейтингу наймолодших міст України за віком мешканців

2 місце

у категорії «Ефективність витрат на ведення бізнесу» серед міст населенням до 250 тис.

Кредитний рейтинг uaBBB

IBIRATING RATING AGENCY

Рейтинг invA- «Висока інвестиційна привабливість»

Частка осіб працездатного віку

73%

Співвідношення жінок / чоловіків

52% / 48%

217,9 тис. осіб

Найване населення

ПРИРОДНО-ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Місто Тернопіль – адміністративно-територіальна одиниця, розташована у західній частині України та входить до історичного регіону Галичина. Датою заснування Тернополя вважають 15 квітня 1540 року, коли польський король Сигізмунд I видав краківському каштелянові, великому коронному гетьману Янові Тарновському грамоту на заснування міста та володіння землею навколо нього.

Мапа Тернопільської області

Тернопіль являється центром Тернопільської області, площа останньої 13,8 тис. кв. км та за цим показником область займає 23 місце. Область не має прямого виходу до міжнародного кордону проте є наближеним до сусідніх держав: Польщі, Словаччини, Угорщини, Румунії та Молдови. Регіон межує з Івано-Франківською, Львівською, Рівненською, Хмельницькою, Чернівецькою областями.

Головна особливість економічного та географічного положення Тернополя – його розташування на перетині ряду важливих європейських транспортних шляхів та на незначній віддаленості від західних кордонів України. В силу цих особливостей, місто позиціонується як важливий транспортний вузол заходу України. Відстань до м. Київ становить 420 км, до м. Одеса (морський порт) – 665 км, м. Варшава – 516 км, м. Берлін – 1 067 км.

Тернопіль розташований на Тернопільському плато Подільської височини Східно-Європейської рівнини на висоті 350–370 м над рівнем моря. Це найвищий показник серед обласних центрів, відповідно це відображається на кліматі міста, який є помірно-континентальним з теплим вологим літом та м'якою зимою.

Через місто протікає річка Серет, на якій розташовано найбільшу водойму міста - Тернопільський став, що знаходиться в центральній та історичній частині міста, являється центром відпочинку та розваг.

Джерелом водопостачання м. Тернопіль є підземні води Волинсько-Подільського артезіанського басейну та поверхневих вод р. Серет.

ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК

Територія м. Тернопіль складає 5,9 тис. га. В розрахунку на 1000 жителів це становить 27 га, що в півтора рази менше, ніж цей же показник по іншим обласним центрам України (близько 40 га). Близько 2,0 тис. га становлять сільськогосподарські угіддя, що свідчить про високий рівень сільськогосподарської освоєності земель. В основному, данні землі перебувають в користуванні державних сільськогосподарських підприємств. На житлову забудову припадає 3,2 тис. га.

На сьогоднішній день йде публічне обговорення проекту Генерального плану м. Тернопіль, який розроблено на базі існуючого Генерального плану, розрахованого на розвиток міста до 2001 року. Новий документ розроблено з урахуванням поточних та прогнозних умов розвитку міста, змін законодавства на новий розрахунковий строк - до 2031 року. Документ має на меті регулювання містобудівної діяльності, визначає умови безпеки мешкання населення, забезпечення необхідних санітарно-гігієнічних і екологічних умов, раціональне визначення меж землекористування, зон житлової, суспільної, промислової забудови територій, що особливо охороняються, розвиток інженерно-транспортної інфраструктури, впорядкування територій, збереження історико-культурної спадщини та антропогенних ландшафтів.

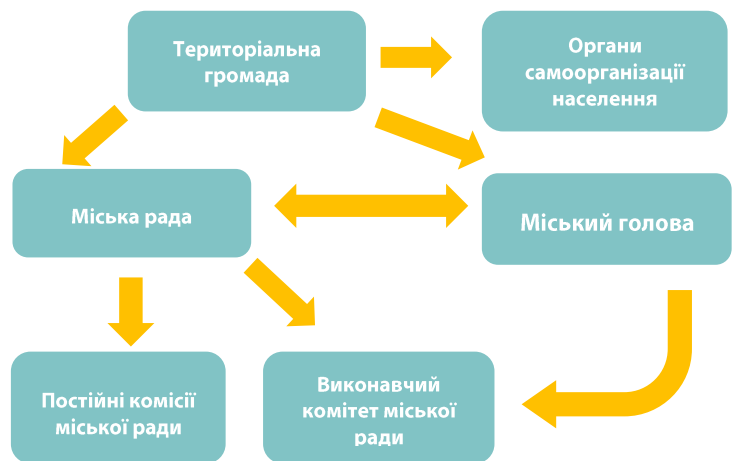
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ МІСТОМ

Місто Тернопіль не має в своєму складі поділу на райони, в місті відсутні районні ради та їх виконавчі органи.

Система місцевого самоврядування складається з територіальної громади міста, міської ради, міського голови, виконавчих органів Тернопільської міської ради та органів самоорганізації населення.

Повноваження та функції органів місцевого самоврядування визначені Конституцією України, законами України «Про місцеве самоврядування», «Про вибори депутатів Верховної Ради, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», «Про органи самоорганізації населення», Європейською хартією місцевого самоврядування та Статутом міста.

Організаційно-правова форма місцевого самоврядування м. Тернопіль

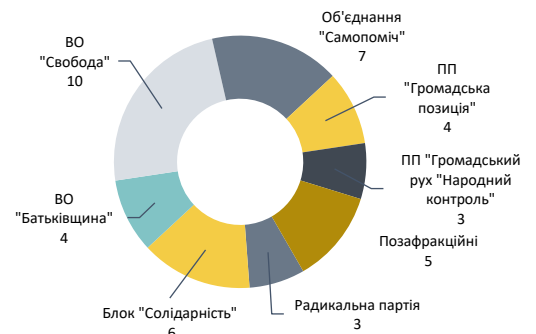
Територіальна громада

Здійснює місцеве самоврядування як безпосередньо, так і через міську раду, міського голову, шляхом обрання депутатів міської ради, міського голови й ухвалення рішення про дострокове припинення їх повноважень. Територіальну громаду складають усі жителі міста – громадяни України, які мають права голосу на місцевих виборах та зареєстровані у встановленому порядку в місті. Територіальна громада через органи місцевого самоврядування вирішує усі питання місцевого значення, які пов'язані з життєдіяльністю членів територіальної громади міста, а також розвитком міста, які віднесені до відання місцевого самоврядування.

Міська рада

Є органом місцевого самоврядування, що представляє територіальну громаду міста та здійснює від її імені та в її інтересах функції та повноваження місцевого самоврядування. Міська рада вирішує всі ключові питання розвитку міста, у т. ч. розпоряджається землею та майном, що є власністю територіальної громади міста. Міська рада формується шляхом вільних виборів терміном на п'ять років та є підконтрольною і відповідальною перед територіальною громадою, здійснює свою роботу шляхом проведення сесій, а також засідань постійних комісій. Депутати міської ради можуть об'єднуватися у депутатські групи, фракції та інші добровільні депутатські об'єднання.

До складу Тернопільської міської ради входить 42 депутати.

Структура Тернопільської міської ради за фракціями

Постійні комісії

Утворюються міською радою з метою вивчення, попереднього розгляду й підготовки питань, що відносяться до їх компетенцій, здійснюють контроль за виконанням рішень її ради та виконавчого комітету, а також для сприяння реалізації цих рішень. В Тернопільській міській раді функціонують 7 постійних комісій.

Міський голова

Є головною посадовою особою міської громади, головує на її засіданнях та за посадою очолює виконавчий комітет міської ради. Міський голова обирається членами територіальної громади міста на строк на п'ять років, шляхом вільних виборів. Міський голова призначає на посади та звільняє з посад керівників відділів, управлінь, підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності, крім керівників дошкільних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів. За результатами проведення чергових виборів міського голови м. Тернопіль, які відбулись 25.10.2015 р. на зазначену посаду вдруге було обрано Надала Сергія Віталійовича, який входить до складу Всеукраїнського об'єднання «Свобода».

Виконавчий комітет

Є виконавчим органом міської ради та підзвітним, підконтрольним їй та утворюється на строк повноважень міської ради. До складу Виконавчого комітету обов'язково входять міський голова, заступники міського голови з питань діяльності виконавчих органів міської ради, керуючий справами виконавчого комітету. Комітет в межах своєї компетенції приймає рішення, які обов'язкові для виконання всіма розташованими на території міста підприємствами та установами, посадовими особами й громадянами. Після закінчення строку повноважень ради Виконавчий комітет зберігає свої повноваження до формування нового складу.

Органи самоорганізації населення

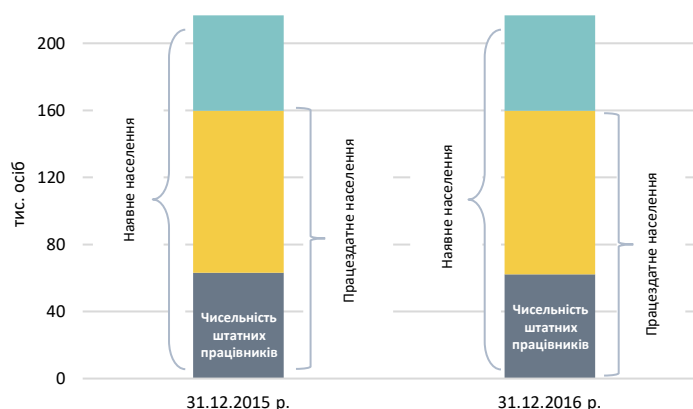
Це представницькі органи, що організуються мешканцями для сприяння створенню умов для реалізації кожним мешканцем його права на участь у місцевому самоврядуванні.

НАСЕЛЕННЯ ТА ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ

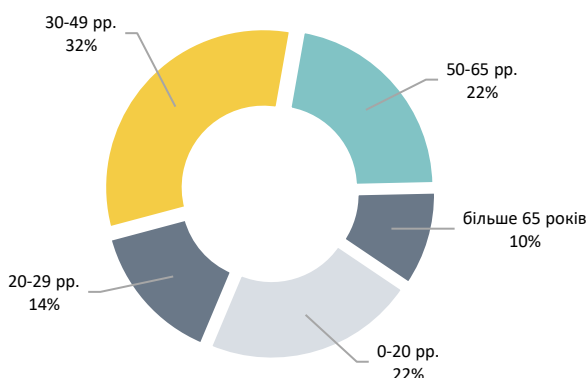
Місто Тернопіль має вагомий трудовий потенціал. На працездатне населення віком від 16 до 65 років припадає близько 73% (що на 5 п. п. більше за середній показник по Україні), а на задіяних штатних працівників - 29%, що свідчить про певний незадіяний кадровий потенціал.

За віковою структурою м. Тернопіль відноситься до міст, в якому превалюють мешканці віком від 15 до 49 років, на них припадає 46% постійного населення. За статеву структуру 48% мешканців припадає на чоловіків, 52% - на жінок.

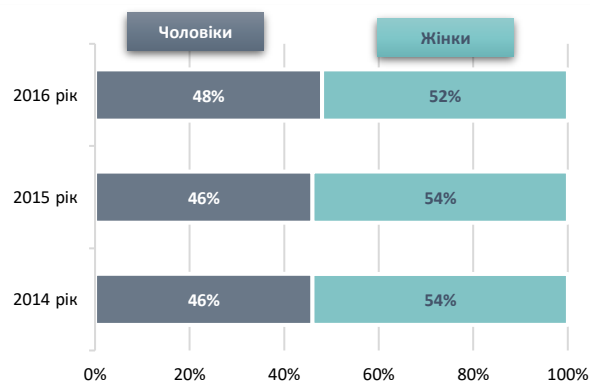
Місто Тернопіль одне з небагатьох міст України де протягом тривалого періоду спостерігається приріст населення. В період з 2013 року по 2016 рік чисельність наявного населення збільшилась на 0,8 тис. осіб та на 31.12.2016 р. становила 217,9 тис. осіб. Збільшення населення відбулось в результаті природного приросту (кумулятивне сальдо чого в цьому періоді становило 2,2 тис. осіб). Така тенденція спостерігалась на тлі міграційного відтоку, який переважно є наслідком спаду економіки та зниження ділової активності як в регіоні, так і в країні в цілому, що вимушує установи міста проводити оптимізацію адміністративних витрат у т. ч. шляхом скорочення персоналу та застосування практики неповної зайнятості. Міграція населення здебільшого має внутрішньорегіональну ознаку, її структура надає можливість швидко мобілізувати кадровий потенціал у період економічного зростання.

Трудовий потенціал м. Тернопіль

Структура населення м. Тернопіль за віком

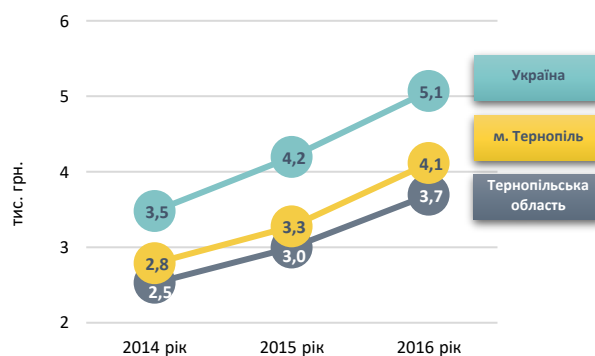
Структура населення м. Тернопіль за статтю

Також, однією з причин, в силу якої в місті відсутній позитивний міграційний приріст населення, є нижча, порівняно із загальноукраїнським показником, заробітна плата.

Нижчий рівень оплати праці по місту зумовлений структурою розміщення продуктивних сил в державі, зокрема превалюванням в галузевій структурі економіки міста установ та організацій бюджетної сфери, сфери торгівлі, а також виробництв переробної промисловості, з низькою питомою вагою заробітної плати в структурі собівартості виробленої продукції.

Наявний трудовий потенціал м. Тернопіль за одночасно порівняно невисокого рівня оплати праці у місті, створює додаткові переваги для інвесторів у частині започаткування та ведення бізнесу у місті.

За національним складом місто майже однорідне, понад 94% його мешканців складають українці, 3,4% - росіяни, 0,3% - поляки, 0,2% - інші національності.

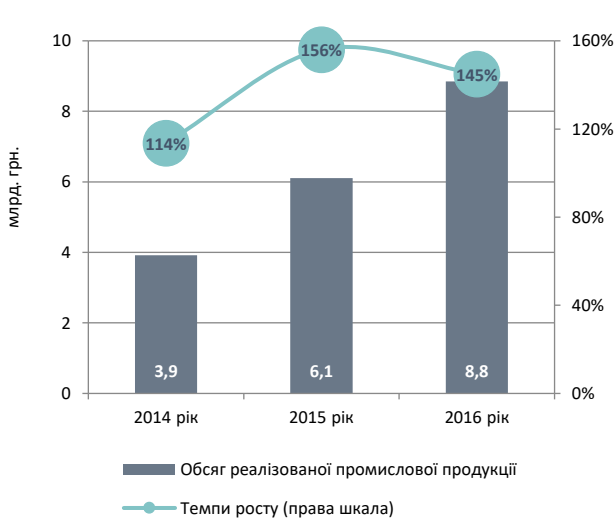
Динаміка середньомісячної заробітної плати

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

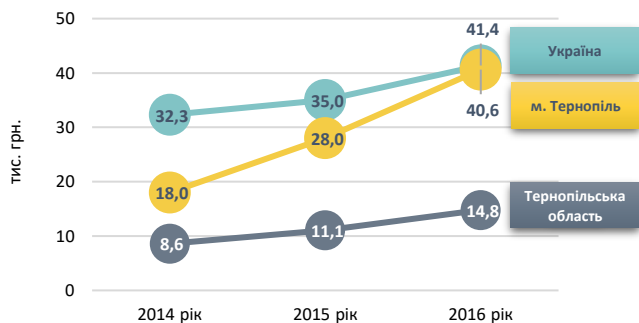
ПРОМИСЛОВІСТЬ

Основу промислового комплексу міста Тернополя наразі представлено підприємствами харчової, легкої, целюлозно-паперової промисловості, виробництва електричного та електронного устаткування, інших неметалевих виробів. Структура промислового комплексу м. Тернопіль переважно має орієнтацію на внутрішній ринок. У складі харчової галузі переважають виробництво хлібобулочних виробів, борошна, морозива, кондвиробів, м'ясна та молочна продукція, виробництво пива та прохолодних напоїв.

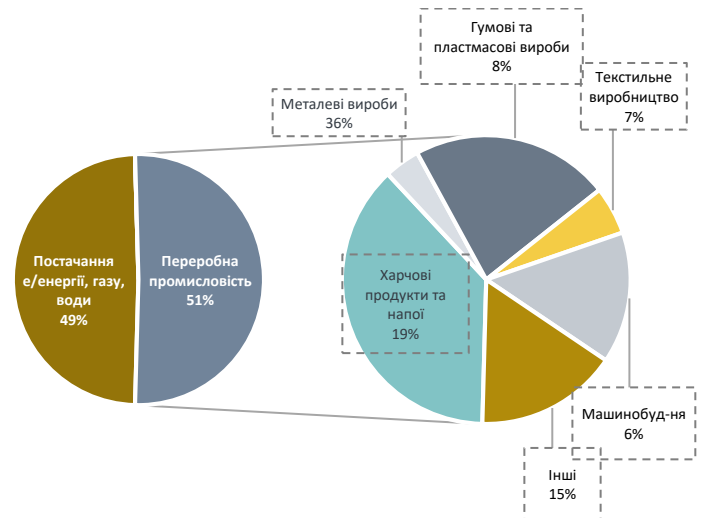
В м. Тернопіль працює понад 120 промислових підприємств різних форм власності. Крім того, діє понад тисяча малих та середніх підприємств промислового профілю.

Реалізація промислової продукції у м. Тернопіль

Обсяги реалізації промислової продукції на одну особу

Структура реалізації промислової продукції у м. Тернопіль у 2016 році

Обсяг реалізації промислової продукції у м. Тернопіль протягом 2014-2016 рр. зріс в 2,3 рази або на 4,9 млрд. грн. до 8,8 млрд. грн. Зростання відбулось як за рахунок удорожчання промислової продукції, так і за рахунок збільшення обсягів виробництва на переважній кількості підприємств, зокрема в харчовій та текстильній промисловості, а також на підприємствах з виробництва гум та пластмас.

У розрахунку на одного мешканця м. Тернопіль обсяги реалізації промислової продукції є нижчими за середній показник по Україні, проте протягом останніх років спостерігається скорочення такої різниці.

По відношенню до середніх значень по області показник по місту є вищим майже в 2,7 рази.

Найвагомішими підприємствами м. Тернополі є наступні:

Галузь	Назва підприємства
Постачання електроенергії, газу та води	ВАТ «Тернопільобленерго», КП «Тернопільводоканал», ПАТ «Тернопільгаз»
Харчова промисловість	ПАТ «Тернопільський молокозавод», філія ПАТ «Державна продовольчо-зернова корпорація України» Тернопільський комбінат хлібопродуктів, ПАТ «ТерА», ТОВ «Тернопільхлібпром», ТОВ «Галичина Ласунка», ТОВ «Пивоварня «Опілля», ТОВ «Тернопільський завод безалкогольних напоїв», ТОВ «ЕКОР»
Машинобудування	ОСП «Корпорація «Ватра», ПАТ «Тернопільський радіозавод «Оріон», ТОВ «Шредер»
Легка промисловість	ВАТ «Тернопільське об'єднання «ТЕКСТЕРНО», ТДВ «Галія», ТОВ «Торговий дім «Текурій»
Виробництво будівельних матеріалів та іншої продукції	Комбінат «Будіндустрія» ТОВ «Тернопільбуд», ТОВ «Ліхтнер-Бетон», ТДВ «Тернопільський завод ЗБК», ТОВ «Тервікнопласт», ТОВ «Термобуд плюс»,
Будівництво	ТОВ «Тернопільбуд», ПП «Креатор-Буд», ПП «Добробуд», ПП «Енергоконструкція», ТОВ «Техно-Буд-Центр»
Виробництво фармацевтичних препаратів	ТОВ «Тернофарм»
Виробництво меблів	ПП «Фабрика меблів «Нова», ТОВ «Тернопільська меблева фабрика»

МАЛИЙ ТА СЕРЕДНІЙ БІЗНЕС

Малий, середній бізнес та підприємництво у м. Тернопіль є невід'ємною частиною його соціально-економічного розвитку, здійснюючи значний внесок у зростання обсягів реалізації продукції та роздрібного товарообороту, наповнення бюджету, виконує соціальну функцію, створюючи робочі місця.

У місті працює 22,5 тис. суб'єктів підприємницької діяльності, більше 100 середніх підприємств, 2 178 малих підприємств. В цій сфері зайнято 39,8 тис. осіб. У 2014-2016 рр. обсяг реалізації малими та середніми підприємствами товарів, послуг збільшився в 1,4 рази та у 2016 році становив 12,0 млрд. грн.

Міська влада забезпечує інфраструктурну та науково-аналітичну підтримку малого та середнього підприємництва. В місті діє Програма розвитку малого і середнього підприємництва, яка спрямована на створення сприятливих соціальних, правових, організаційних та економічних умов для подальшого розвитку підприємництва. Реалізація політики у цій сфері проводиться у трьох основних напрямках: впорядкування нормативного регулювання підприємницької діяльності; інформаційна, ресурсна та фінансово-кредитна підтримка малого і середнього бізнесу; розвиток соціального партнерства підприємництва та міської ради.

Чисельність малих, середніх підприємств, СПД та обсяги реалізації продукції, послуг у м. Тернопіль

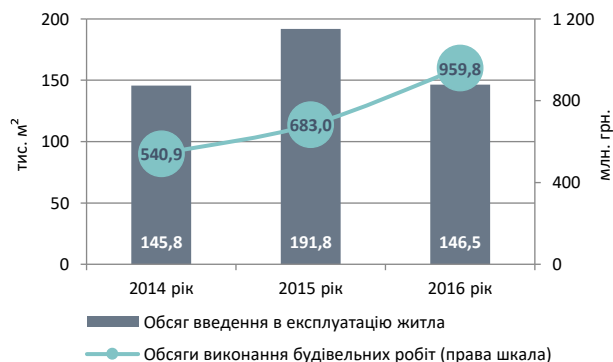
Міською владою на регулярній основі проводиться активна робота, спрямована на проведення навчальних семінарів та тренінгів для осіб, які планують започаткувати власний бізнес. Зокрема, підготовлено методичні рекомендації щодо розроблення бізнес-проектів, розміщено інформацію щодо початку роботи комісії та умов надання заявок на участь у конкурсному відборі на часткове відшкодування відсоткових ставок за кредитами, що надаються банківськими установами суб'єктам малого підприємництва на реалізацію інвестиційних проектів та інше.

БУДІВНИЦТВО

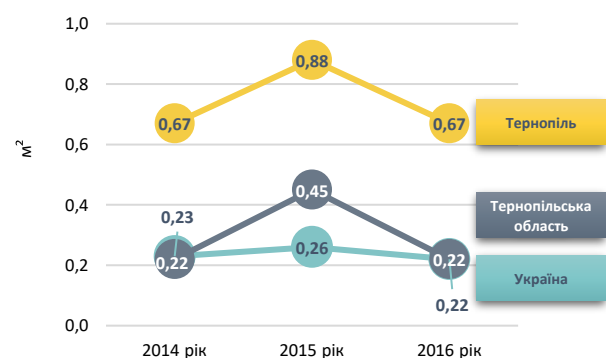
Будівництво відіграє важливу роль у розвитку економіки та інфраструктури м. Тернопіль. Обсяги виконання будівельних робіт та введення в експлуатацію житла є вищими за показники багатьох обласних центрів України. Основними забудовниками міста є ТОВ «Тернопільбуд», ПП «Креатор-Буд» та ТОВ «Добробуд».

Протягом останніх років в місті спостерігається поступове збільшення обсягів виконання будівельних робіт. У 2016 році підприємствами міста виконано робіт на суму 959,8 млн. грн., що в 1,8 рази більше за обсяг 2014 року.

Зростання обсягів будівництва переважно відбувається за рахунок зведення житла. За 2016 рік в місті прийнято в експлуатацію 146,5 тис. м² загальної площі житла, в 2015 році - 191,8 тис. м².

Динаміка будівництва у м. Тернопіль

Обсяги введення в експлуатацію житла на одну особу

У розрахунку на одного мешканця Тернополя обсяги введення в експлуатацію житла є суттєво вищими ніж по Україні та по області. У 2016 році такий показник по місту в 3,0 рази перевищував середній показник по країні та по області.

Основним джерелом фінансування житлової забудови у місті протягом останніх періодів були кошти населення, кошти підприємств і організацій.

Галузь житлового та комерційного будівництва потребує значних капіталовкладень та з урахуванням підтримки, яка надається інвестору міською владою, є привабливою для інвестиційного капіталу.

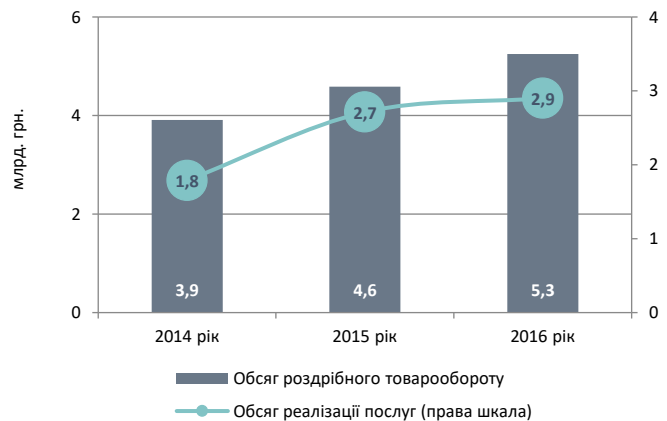
ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

ВНУТРІШНЯ ТОРГІВЛЯ

Тернополю притаманна розвинена мережа підприємств торгівлі, ресторанного господарства та сфери послуг.

В місті функціонує розгалужена мережа роздрібною торгівлі – 790 торговельних підприємств (з них 315 – продовольчі, 344 – непродовольчі, 110 – змішані, у т. ч. 21 супермаркет), 356 підприємств громадського харчування, 690 підприємства сфери послуг, 27 ринків по реалізації продовольчих та непродовольчих товарів. Фірмова торговельна мережа нараховує 72 підприємства продовольчої торгівлі та 9 – непродовольчої.

Товарооборот торговельної мережі складає 98% загального обсягу роздрібного товарообороту, оборот ресторанного господарства – 2%. Підприємства роздрібною торгівлі та ресторанного господарства міста забезпечують 2/3 обсягу внутрішнього товарообігу Тернопільської області.

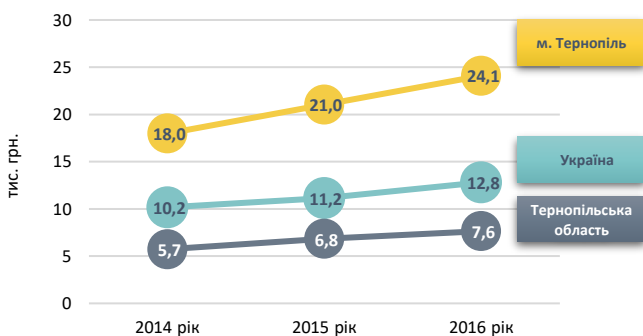

Обсяги роздрібного товарообороту та послуг у м. Тернопіль

Обсяг роздрібного товарообороту протягом 2016 року збільшився на 14,5% або на 666,7 млн. грн. та становив 5,3 млрд. грн. У порівняльних цінах зростання становило 102,6%

У розрахунку на одного мешканця міста Тернополя обсяг роздрібною торгівлі є вдвічі більшим ніж по Україні.

В порівнянні з даними по області в середньому один мешканець міста отримує товарів, послуг в 3,2 рази більше, що серед іншого обумовлюється орієнтацією частини мешканців Тернопільської області на споживчу пропозицію, представлену в обласному центрі, а також низьким рівнем проникнення торговельних мереж в регіонах області.

Обсяги роздрібного товарообороту на одну особу

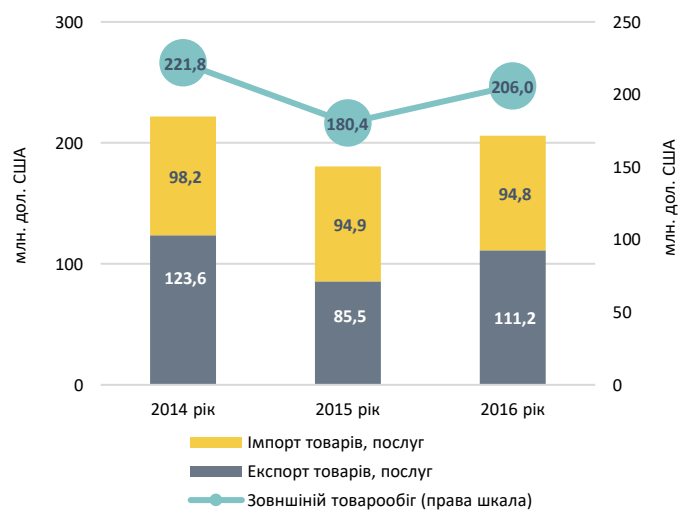
ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ

Переважна орієнтація промислового комплексу Тернополя на внутрішній ринок призводить до незначних обсягів товарного імпорту та експорту продукції в цілому. Частка експорту товарів, послуг в загальному об'ємі реалізованої продукції перевищує 4%.

Обсяги зовнішньоекономічної діяльності підприємствами Тернополя протягом останніх років не мали сталої тенденції. У 2016 році показник становив 206,0 млн. дол. США, що на 14% більше за данні 2015 року, проте на 7% менше ніж у 2014 році. Структура зовнішньої торгівлі підприємств м. Тернополя за останні три роки характеризується поступовим зменшенням імпорту продукції, послуг за одночасного нарощення експорту.

Сальдо зовнішньої торгівлі здебільшого є позитивним за виключенням 2015 року, в якому негативне сальдо становило 9,4 млн. дол. США, а коефіцієнт покриття експорту імпорту – 0,9 рази.

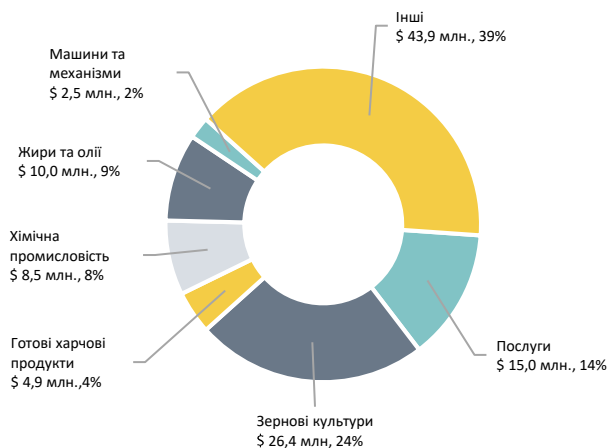
Структура експорту та імпорту є диференційованою як за групами товарів, так і за країнами постачання. Товарна структура експорту визначається виробничим профілем підприємств міста.

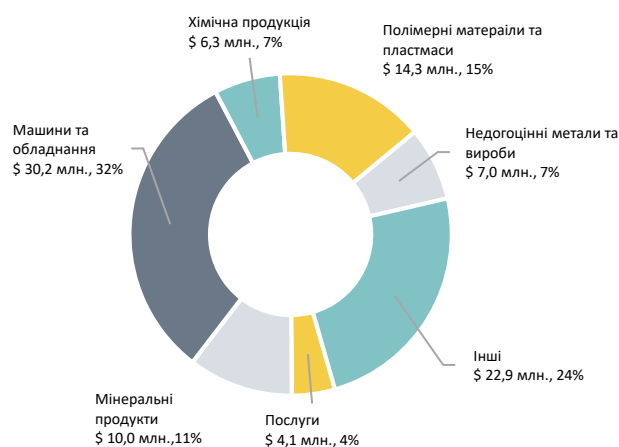
Зовнішній оборот товарів та послуг у м. Тернопіль

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

Ключовими групами товарів, що експортуються з м. Тернопіль є продовольчі товари та сировина, деревина та виробів з неї, машини та механізми, електрообладнання та їх частини. У товарній структурі імпорту вагоме місце займають машинобудівна продукція, продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості, недорогоцінні метали та вироби з них, полімерні матеріали, пластмаси та каучук.

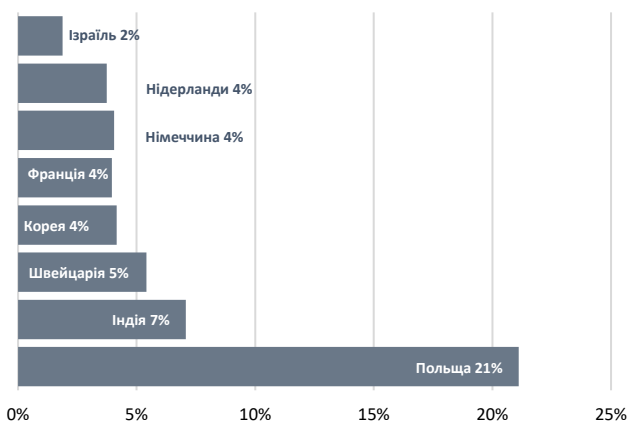

Структура експорту у м. Тернопіль за товарними групами у 2016 році

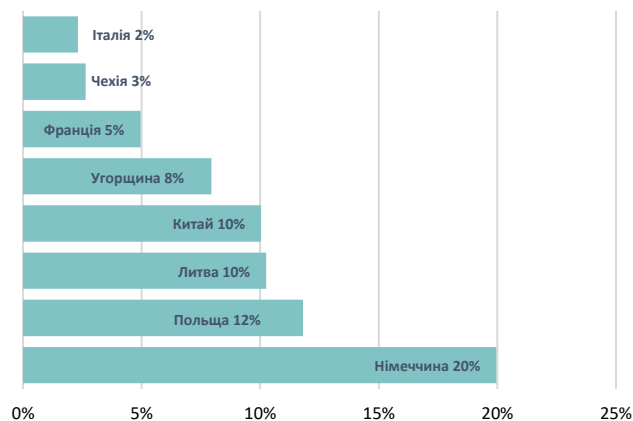

Структура імпорту у м. Тернопіль за товарними групами у 2016 році

Зовнішньоекономічні операції підприємства м. Тернопіль здійснюють з понад 70 країн світу, ключовими з яких у 2016 році були Польща, Індія, Швейцарія, Корея, Франція, Німеччина, Нідерланди та Ізраїль, на які припадає половина обсягу експорту товарів. На Німеччину, Польщу, Литву, Китай, Угорщину, Францію, Чехію та Італію припадає 70% імпорту продукції.

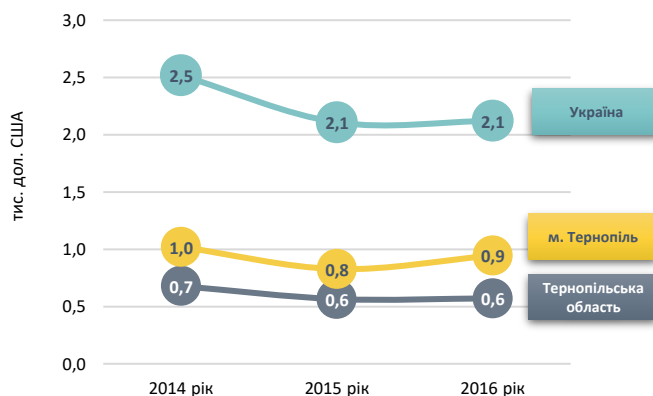

Найбільші країни для експорту у 2016 році

Найбільші країни-імпортери у 2016 році

За показником співвідношення обсягу зовнішнього товарообороту на одну особу м. Тернопіль у 2,2 рази поступається середнім значенням по Україні та на третину більше за показник по області.

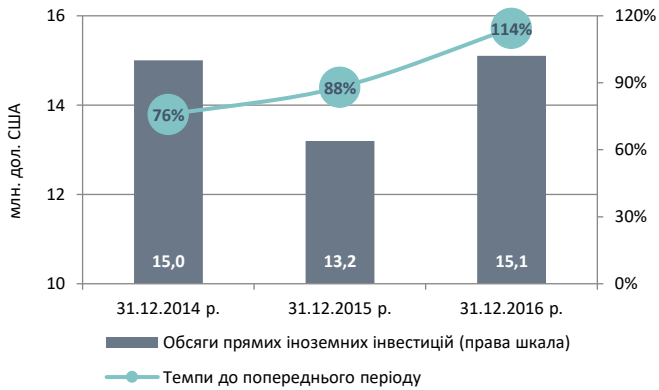

Обсяги зовнішнього обороту товарів, послуг на одну особу

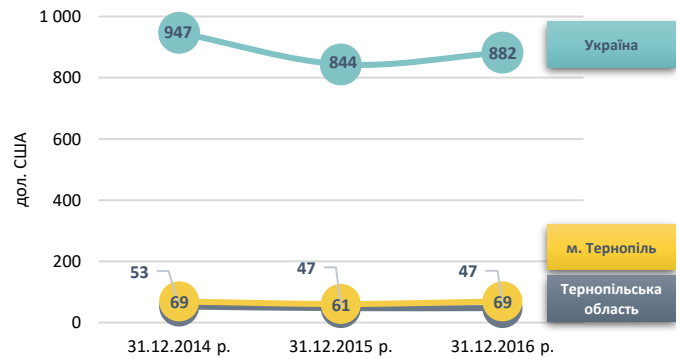
ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

ЗОВНІШНІ ІНВЕСТИЦІЇ

Місто Тернопіль має достатньо розвинений промисловий комплекс та потенціал для підготовки привабливих пропозицій для інвесторів. Місто може розвивати традиційні для себе галузі харчової, легкої, машинобудівної промисловості, будівництва, транспорту та логістики, де вже залучені прямі іноземні інвестиції, обсяг яких становить четверту частину показника по області. Політика міської влади спрямована на створення сприятливого інституційного та економічного середовища для залучення іноземного капіталу.

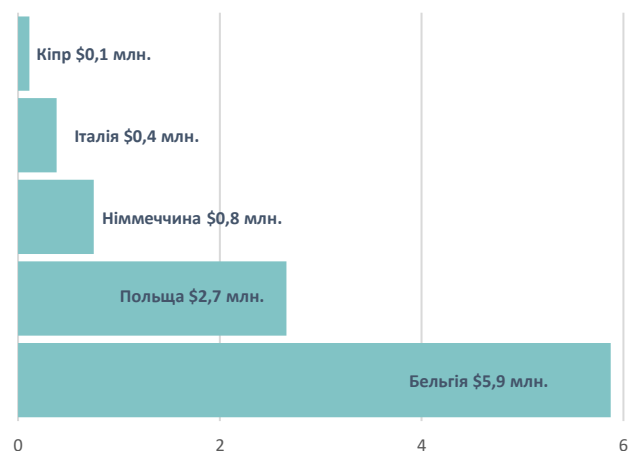
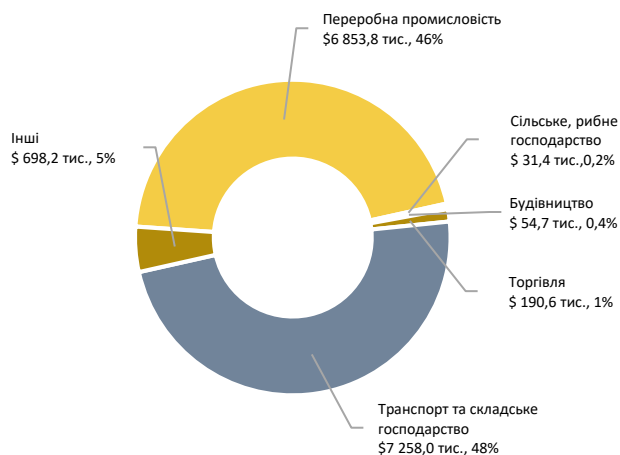

Обсяги Прямих іноземних інвестицій у м. Тернопіль

Прямі іноземні інвестиції на одну особу

З 2013 року, через погіршення політичної та економічної ситуації в місті спостерігалось скорочення ПІІ, їх обсяг скоротився на третину та на 31.12.2015 р. становив 13,2 млн. дол. США. Скорочення ПІІ відбулось в результаті вилучення інвестицій та через перерахунок курсової різниці гривні відносно долара США, в наслідок більш ніж трикратної девальвації національної валюти. В 2016 році відбулось зростання ПІІ на 14,4% до 15,1 млн. дол. США на 31.12.2016 р.

Прямі іноземні інвестиції у м. Тернопіль за галузями на 31.12.2016 р. Прямі іноземні інвестиції у м. Тернопіль за країнами на 31.12.2016 р.

За обсягами залучених ПІІ на одного мешканця м. Тернопіль майже в 13 разів відстає від середнього показника по Україні та в півтори рази випереджає показник по області. В інвестиційному співробітництві приймає участь 88 підприємств м. Тернопіль. Інвестиції в економіку м. Тернопіль надходили з 28 країн світу. Найбільші вкладення здійсненні з Естонії (транспортні та логістичні послуги), Польщі (деревообробка, сільське господарство), Бельгії (машинобудування, фармацевтика), Німеччини (фармацевтика), на які припадає майже 80% всього обсягу ПІІ.

ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

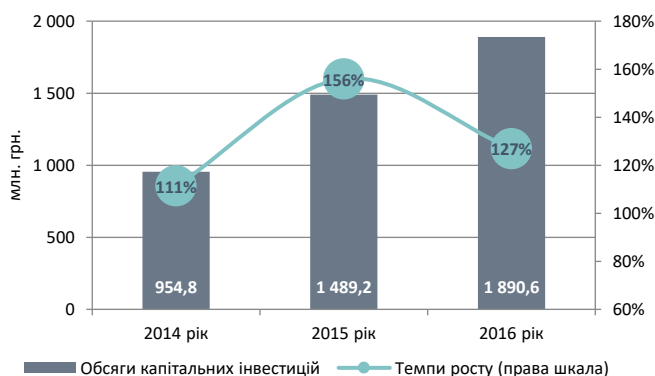
Серед ключових успішних проектів за участю іноземних інвесторів можна навести наступні.

Проекти за участю іноземного капіталу	Країна походження інвестицій	Проекти за участю іноземного капіталу	Країна походження інвестицій
Назва компанії: «МВ «Стелар» Вид діяльності: міжнародні транспортні та експедиційні послуги Інвестиції в статутний фонд: \$6,5 млн.		Назва компанії: «Натурпродукт-Вега» Вид діяльності: торгівля фармацевтичними товарами	
Назва компанії: «Шатекс Тер» Вид діяльності: лісопилне та стругальне виробництво Інвестиції в статутний фонд: \$0,005 млн.		Назва компанії: «Режанс Полісаж» Вид діяльності: виробництво товарів широкого вжитку Інвестиції в статутний фонд: \$0,6 млн.	
Назва компанії: «Укр Поль» Вид діяльності: вирощування зернових Інвестиції в статутний фонд: \$0,01 млн.		Назва компанії: «Р.Е.Й.В.» Вид діяльності: виробництво чаю та кави Інвестиції в статутний фонд: \$0,003 млн.	
Назва компанії: «Шредер» Вид діяльності: виробництво освітлювальних приладів Інвестиції в статутний фонд: \$1,9 млн.		Назва компанії: «Діана Інтернаціонал» Вид діяльності: транспортні перевезення	
Назва компанії: «Єврофарм» Вид діяльності: виробництво фармацевтичних виробів Інвестиції в статутний фонд: \$0,4 млн.		Назва компанії: «Біотек Агрікультюр Україна» Вид діяльності: виробництво чаю та кави Інвестиції в статутний фонд: \$0,04 млн.	

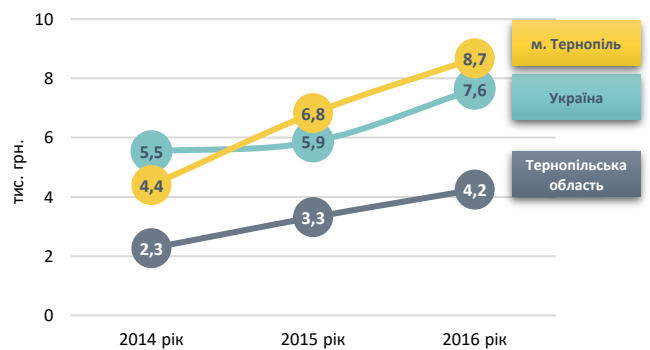
Пріоритетними кластерами профільних галузей промисловості м. Тернопіль для інвестування на сьогодні визначені харчова, легка та електротехнічна промисловості.

КАПІТАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ

Визначальний вплив на ситуацію з фінансування капітальних інвестицій в економічній комплекс м. Тернопіль мали підприємства сфери операцій з нерухомим майном, будівництва та промисловості. В 2016 році підприємствами міста освоєно рекордні 1 890,6 млн. грн. капітальних інвестицій, що майже на 27% більше за показник 2015 року, з них 935,2 млн. грн. вкладено у житлове будівництво. У розрахунку на одного мешканця м. Тернопіль обсяг капітальних інвестицій перевищив середній показник по Україні.

Капітальні інвестиції у м. Тернопіль

Капітальні інвестиції на одну особу

МІСЬКА ПІДТРИМКА ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Міська влада Тернополя на постійній основі впроваджує заходи із покращення інвестиційного клімату в місті, з підвищення якості управління містом та з надання адміністративних послуг.

В місті застосовується система якості менеджменту ISO 9001:2008 у сфері надання адміністративних та неадміністративних послуг Тернопільською міською радою, що підтверджує відповідний сертифікат міжнародної компанії DEKRA №321111106/1 від 17.11.2011 р., термін діє сертифікату – до 16.11.2017 р. Тернопіль одним з перших почав впровадження програми «PROZZORO» (мета – ефективне використання коштів місцевого бюджету), системи «Відкрите місто» (мета – аналіз конкретних господарських проблем), проект «Електронні петиції» (інноваційний проект, який реалізується спільно з фондом Східна Європа), проект «Відкритий бюджет» (мета – інформування про надходження та витрачання бюджетних коштів).

ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

З метою реформування системи надання адміністративних послуг та покращення якості їх надання в місті працює Центр надання адміністративних послуг, до складу якого входять дозвільний центр та сектор по наданню адміністративних послуг. Послугами Центру можуть скористатись як підприємці, так і громадяни. Через Центр надаються 28 видів документів дозвільного характеру 13 дозвільними органами, 17 видів адміністративних послуг та 37 неадміністративних послуг Тернопільської міської ради. Загальна кількість послуг становить 124.

Основними засадами обслуговування відвідувачів у Центрі є електронна система управління чергою, високий рівень комп'ютеризації, програмного забезпечення та матеріально-технічного обслуговування, наявність консультаційно-правового центру.

В приміщенні Центру та на офіційному сайті (<http://cnap.rada.te.ua>) можна ознайомитись з інформацією про діяльність Центру, графіком роботи, порядком надання адміністративних послуг та видачі документів дозвільного характеру, зразками бланків заяв.

Суб'єкти господарювання мають можливість ознайомитися на офіційному сайті Тернопільської міської ради (<http://www.rada.te.ua>) з інвестиційним потенціалом міста, проведенням публічних аукціонів, тендерів та заходів, що організуються на території міста.

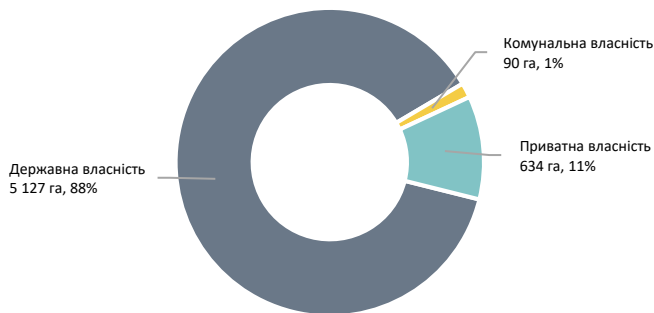
Міська промислова та інвестиційна політика

Розвиток господарського комплексу міста, а також присутність в економіці міста іноземного капіталу в тому числі обумовлюється сприянням міської влади розвитку промислового комплексу, підприємництва та іноземному інвестору. Програмними документами, ухваленими Тернопільською міською радою, впроваджується низка заходів із покращення бізнес-середовища в місті, основними напрямками та очікуваними результатами чого виступатимуть наступні.

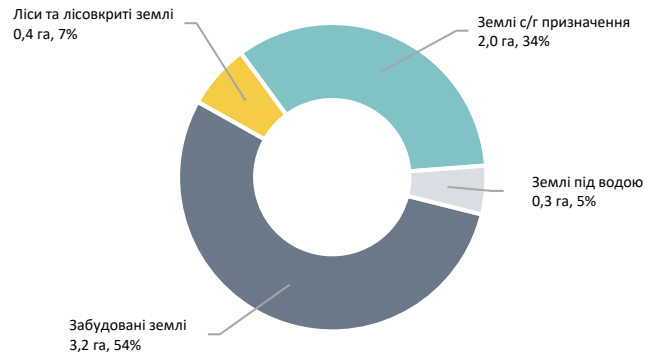
Основні завдання	Очікувані результати
Розвиток промисловості	
відновлення промислового потенціалу міста та сприяння розвитку найбільш перспективних кластерів профільних галузей промисловості, з яких ключовими є легка, харчова та електротехнічна промисловість; створення високотехнологічних виробництв; надання пільг по сплаті місцевих податків для новостворених виробництв.	зростання обсягів виробництва та реалізації промислової продукції; збільшення чисельності працюючих на промислових підприємствах міста; збільшення надходжень до міського бюджету за податком на доходи фізичних осіб.
Розвиток малого та середнього підприємництва	
поліпшення бізнес-клімату, створення сприятливих умов розвитку, запровадження механізму співпраці міської влади та суб'єктів підприємництва; впорядкування нормативно - правового регулювання підприємницької діяльності; фінансово-кредитна та інвестиційна підтримка; ресурсне та інформаційне забезпечення; формування інфраструктури підтримки підприємництва; впровадження механізмів сприяння та стимулювання до використання у виробництві суб'єктами підприємства новітніх технологій	усунення правових, економічних та адміністративних перешкод у реалізації права на підприємницьку діяльність; залучення інвестиційних ресурсів у розвиток підприємств; просування продукції і технологій в інші регіони та на зовнішні ринки; поглиблення міжрегіонального та міжнародного співробітництва; збільшення кількості діючих суб'єктів малого і середнього підприємництва до 2 583 одиниць; кількості малих і середніх підприємств на 10 тис. чоловік населення до 119 одиниць; чисельності працюючих на цих підприємствах до 40,6 тис. осіб.
Розвиток інвестиційної діяльності та приватизація	
розвиток інвестиційного середовища через євро інтеграційні процеси, формування зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, гармонізація стандартів; промоція та підвищення іміджу міста як території, привабливої для інвестування та налагодження співробітництва; розвиток логістичної інфраструктури міста (аеропорту, побудова логістичних комплексів); створення сприятливих умов для появи приватних власників, які мають довгострокові інтереси у розвитку приватизованого об'єкта та здійснюють ефективне управління; активізація приватизації та збільшення надходження коштів від продажу об'єктів комунальної власності міста; приватизація об'єктів комунальної власності виключно за грошові кошти; забезпечення інформаційної відкритості процесу приватизації; оптимізація структури майна, яке є об'єктом комунальної власності міста.	залучення інвесторів до реалізації інфраструктурних проектів міста; формування привабливого інвестиційного іміджу міста та створення ефективної системи інформаційно-рекламного забезпечення; налагодження партнерських стосунків підприємств міста з іноземними партнерами; збільшення обсягу прямих іноземних інвестицій; збільшення обсягу накопичених прямих іноземних інвестицій у розрахунок на одного мешканця міста; збільшення кількості робочих місць.

ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ

Загальна площа земель м. Тернопіль складає 5,9 тис. га, в тому числі землі міської ради за межами міста – понад 1,5 тис. га. З зазначеної площі близько 2,0 тис. га – становлять сільськогосподарські угіддя, що свідчить про високий рівень сільськогосподарської освоєності земель, на житлову забудову припадає 3,2 тис. га.

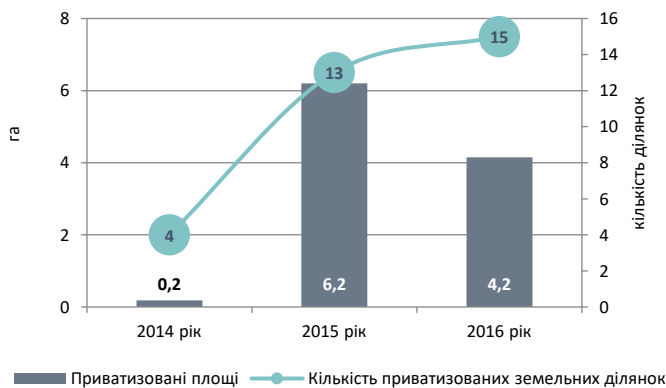
Структура земель м. Тернополя за правом власності

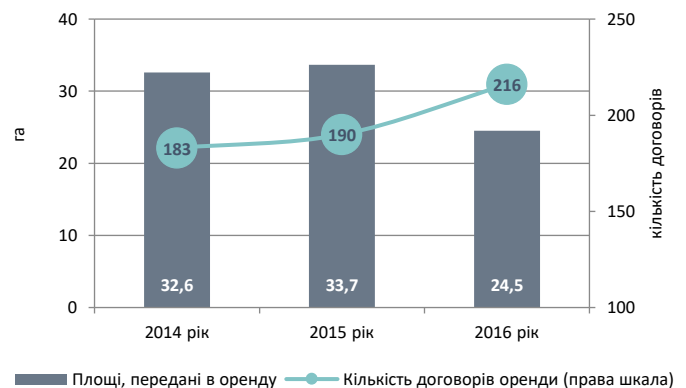
Структура земель м. Тернопіль за видами земель

За формами власності у державній власності та у власності територіальної громади знаходиться 5,2 тис. га або 89% всіх земель міста (з них передано у тимчасове користування у т. ч. на умовах оренди – 0,5 тис. га.), в приватній власності – 0,6 тис. га.

Міська влада Тернополя сприяє розвитку земельних відносин в місті, створює правові і організаційно - економічні умови для правового і ефективного використання земель, а також умови для залучення інвестицій у забудову міста. З цією метою здійснюється продаж земельних ділянок на земельних торгах у формі аукціону, продаж земельних ділянок під об'єктами нерухомого майна та продаж права оренди на земельні ділянки.

Обсяги приватизації земельних ділянок у м. Тернопіль

Обсяги передачі в оренду земельних ділянок у м. Тернопіль

У зв'язку з певним скороченням платоспроможного попиту на земельні ресурси, міською владою Тернополя докладуються зусилля для збільшення надходжень до міського бюджету коштів за використання земельних активів. Зокрема, протягом останніх років у місті зростає кількість діючих договорів та площ оренди земельних ділянок та продажу, що, у свою чергу, позитивно позначається на динаміці надходжень до бюджету.

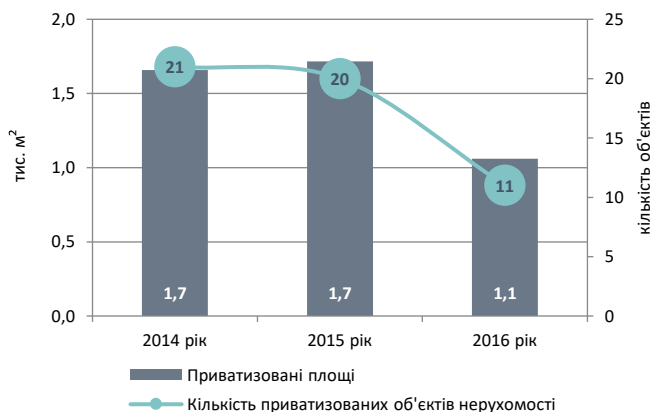
КОМУНАЛЬНЕ МАЙНО

Приватизація комунального майна міста Тернополя була розпочата у 1993 році. За період з 1993 року по листопад 2016 року приватизовано 1,2 тис. об'єктів комунальної власності загальною площею понад 183 тис. м². Від приватизації до бюджету м. Тернопіль поступило більше 120 млн. грн. У приватну власність передано об'єкти харчової промисловості, торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування населення, окремі об'єкти з надання медичних послуг.

З метою створення умов для підвищення ефективності використання комунального майна, створення конкурентного середовища, а також забезпечення надходження коштів від приватизації до міського бюджету в місті кожні три роки затверджується Програма приватизації.

ІНФРАСТРУКТУРНИЙ РОЗВИТОК

Головними завданнями програми є приватизації комунальної власності за грошові кошти, забезпечення інформаційної відкритості процесу приватизації, створення сприятливих умов для появи приватних власників, які мають довгострокові інтереси у розвитку приватизованого об'єкта та здійснюють ефективне управління ним.

Обсяги приватизації комунального майна у м. Тернопіль

Відповідно до Програм приватизації Тернопільською міською радою затверджується перелік об'єктів та спосіб їх приватизації, а також перелік об'єктів, які перебувають у комунальній власності міста та підлягають приватизації.

На початок 2016 року, нежиле нерухоме майно комунальної власності нараховувало 3 402 об'єкти, в тому числі будівлі, споруди, приміщення - 534 об'єкти загальною орієнтовною площею 556,8 тис. м². В 2016 році, виконавчими органами міської ради передано в оренду 309 об'єктів нерухомого майна загальною площею 32,1 тис. м², в позичку (безоплатне користування) 227 об'єктів нерухомого майна загальною площею 51,5 тис. м².

На сайті Тернопільської міської ради розміщується інформація про промислові приміщення, які б могли зацікавити інвестора.

МІСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

Місто Тернопіль долучилось до світової спільноти в боротьбі з глобальним потеплінням та нераціональним використанням природних ресурсів. Зазначену стратегічну ціль планується досягти шляхом скорочення споживання первинних та вторинних паливно-енергетичних ресурсів на території міста, що відбуватиметься завдяки модернізації і розвитку міської житлово-комунальної та соціально-бюджетної інфраструктури на принципах сталого енергетичного розвитку.

У 2012 році Тернопіль один з перших приєднався до Угоди Мерів - ініціативи Європейського Союзу, котра охоплює регіональні та місцеві органи влади, які беруть на себе зобов'язання підвищувати енергоефективність та нарощувати використання відновлюваних джерел енергії на своїх територіях та прагнуть скоротити викиди CO₂. Вказані заходи впроваджуватимуться відповідно до затвердженого Плану дій зі сталого енергетичного розвитку м. Тернопіль на 2012-2020 рр., стратегічною метою якого є зменшення на 20% обсягів викиду CO₂, а також скорочення на 20% енергоспоживання та перехід на альтернативні види енергії.

З метою досягнення стратегічних цілей визначено пріоритетні завдання, а саме: термомодернізація закладів бюджетної сфери та житлового фонду, реконструкція та модернізація системи водопостачання/водовідведення, реконструкція та модернізація системи теплопостачання, реконструкція та модернізація мережі зовнішнього освітлення, розвиток мережі електротранспорту, розмежування та оптимізація транспортного руху, розвиток велосипедного руху, створення системи ефективного управління споживанням паливно-енергетичних ресурсів, виховання енергоощадної свідомості мешканців міста.

Система електропостачання та газопостачання

На території міста Тернопіль відсутні виробничі потужності енергогенеруючих компаній. Постачання електричної енергії споживачам здійснює ПАТ «Тернопільобленерго», газу - ПАТ «Тернопільміськгаз».

Основна діяльність ПАТ «Тернопільміськгаз» полягає в транспортуванні природного газу розподільчими газопроводами та постачання газу за регульованим тарифом. На обслуговуванні ПАТ «Тернопільміськгаз» знаходиться 1,4 тис. км газопроводів, всього обслуговується 194,5 тис. одиниць внутрішньо - будинкового обладнання, кількість газових лічильників житлового фонду становить 66,5 тис. шт.

Електричною енергією споживачів міста забезпечує ВАТ «Тернопільобленерго», яке обслуговує 24 тисячі кілометрів ліній електропередач і понад 5,5 тисяч трансформаторних підстанцій. Через електричні мережі компанії здійснюється передача й постачання електричної енергії споживачам області та її транзит до суміжних з областю обленерго.

Система водопостачання та водовідведення

Централізоване водопостачання міста забезпечує комунальне підприємство «Тернопільводоканал», яке експлуатує два водозабори: Тернопільський (водозабір №1) - 14 свердловин і Верхньо - Івачівський (водозабір №2) - 16 свердловин.

На балансі комунального підприємства «Тернопільводоканал» перебуває – 347,3 км водопровідних мереж, 281,2 км каналізаційних мереж. Загальний обсяг води, поданої населенню в 2015 році - 9,3 тис. м³, відведено(скинуто) стічних вод 7,7 тис. м³, що на 10% менше ніж в попередніх роках.

Виробництво теплової енергії

Виробництвом та постачанням теплової енергії та гарячого водопостачання в м. Тернопіль здійснює комунальне підприємство «Тернопільміськкомуненерго». Теплопостачання здійснюється від 34 котельень і 6 паливних, сумарною теплопродуктивністю 644,767 Гкал/год., де експлуатується 140 котлів. Приготування гарячої води відбувається на 49 центральних теплових пунктах та бойлерних, з яких 15 вбудованих. Вид палива, що використовується котельними та паливними - природний газ. Теплова енергія транспортується тепловими мережами, їх довжина - 149,7 км.

Основними споживачами котельного палива виступають підприємства переробної промисловості та підприємства з постачання електроенергії, газу, пари, теплоенергії - заклади освіти, електроенергії – переробна промисловість та населення.

Завдяки проведеній на частині підприємств модернізації та в результаті здійснення комплексу технічних заходів в бюджетній сфері, спрямованих на відновлення та приведення теплотехнічних характеристик у відповідність із сучасними вимогами, нормами і стандартами, на зменшення втрат енергоресурсів та води, а також через поліпшення умов перебування працівників в будівлях протягом останніх років спостерігалось зниження використання паливно-енергетичних ресурсів. У житлово-комунальному господарстві міста проведено часткову модернізацію систем тепло- та водопостачання підприємств. Також, проведені заходи із встановлення енергозберігаючого обладнання та технологій.

Для виконання зазначених завдань Тернопільська міська рада залучає до проектів з енергозбереження міжнародну технічну та фінансову допомогу, зокрема:

- ✓ **Європейським банком реконструкції та розвитку (EBRD)** спільно із КП «Тернопільміськтеплокомуненерго» ведеться робота по реалізації проекту з модернізації системи централізованого теплопостачання м. Тернопіль (сума кредитного договору – 10 млн. Євро). Станом на 1 січня 2017 року КП «Тернопільміськтеплокомуненерго» отримало перший транш кредитних коштів ЄБРР на суму 572 322,78 Євро для придбання та встановлення 7 великих циркуляційних насосів (разом з необхідним обладнанням) на котельнях по вул. Київській (5 насосів) та вул. Купчинського (2 насоси).
- ✓ В рамках проекту технічної допомоги **Світового банку (WORLD BANK)** «Україна-трансформаційне підвищення енергетичної ефективності в містах», спільно з фахівцями Світового банку ведеться робота щодо визначення перспектив покращення енергетичної ефективності міста на наступні 10 років. Фахівцями Світового банку готується бізнес-план щодо створення у м. Тернопіль енергосервісної компанії (ЕСКО) та револьверного фонду енергоефективності.
- ✓ КП «Тернопільводоканал» в рамках участі у проекті «Розвиток міської інфраструктури – 2» ведеться **Міжнародним банком реконструкції та розвитку (IBRD)**, від якого планується отримати кредит в розмірі 36,6 млн. дол. США. За рахунок коштів планується модернізувати об'єкти водопровідно-каналізаційного господарства міста з використанням сучасних технологій. Тут підписано контракт на реконструкцію каналізаційних очисних споруд з будівництвом цеху з обробки мулу на суму 10,5 млн. євро, закуплено обладнання для хіміко-бактеріологічної лабораторії питної води та лабораторії водовідведення на суму 259,7 тис. дол. США, придбано 3 екскаватора на суму 5,2 млн.грн., придбано каналопромивочний та асенізаційний автомобілі на суму 311,3 тис.євро
- ✓ Досягнуто домовленості з **Північною Екологічною Фінансовою Корпорацією (NEFCO)**, фондом **DemoUkraineDH** та КП «Тернопільміськтеплокомуненерго» про нову програму, який передбачає отримання кредиту обсягом 300 тис. Євро для реалізації проектів з модернізації котельень. Наказом Мінфіну України погоджено надання місцевої гарантії НЕФКО в забезпечення зобов'язань КП «Тернопільміськтеплокомуненерго» для реалізації проекту «DemoUkraineDH – Тернопіль». Обсяг кредиту – 355,0 тис. євро, грант – 300,0 тис. євро.
- ✓ В рамках проекту **USAID** «Муніципальна енергетична реформа в Україні» проведено роботу та підготовлено рекомендації щодо енергоефективних заходів, поновлювальних джерел енергії та інвестиційних проектів.

ІНФРАСТРУКТУРНИЙ РОЗВИТОК

ТРАНСПОРТ

Сучасна транспортна інфраструктура м. Тернопіль складається з системи зовнішнього транспорту та внутрішніх пасажирських перевезень. В Тернополі функціонують майже всі види транспортних сполучень: залізничний, автомобільний, електричний, водний, які розвиваються переважно за рахунок державних підприємств.

Автомобільні дороги та сполучення

Конкурентною перевагою міста є те, що воно розташоване на перетині двох європейських автомобільних маршрутів:

Європейський автомобільний маршрут E 50

Брест (Франція) - Нюрнберг (Німеччина) – Прага (Чехія) – Кошице (Словаччина) – Тернопіль (Україна) – Махачкала (Росія)

Європейський автомобільний маршрут E 85

Клайпеда (Литва) - Ліда (Білорусь) – Тернопіль (Україна) – Бухарест (Румунія) – Русе (Болгарія) – Александруполіс (Греція)

Важливу роль у транспортному сполученні міста відіграють 17 мостів, 9 шляхопроводів, 12 магістралей загальноміського значення та 34 магістралі в мікрорайонах. Довжина автомобільних доріг міста становить 209 км, серед них 16,4 км – дороги державного значення. Питома вага автомобільних доріг з твердим покриттям – 100%, з асфальтним покриттям – 89%.

В Тернополі функціонує автовокзал, відкритий у 1971 році та автостанція, які забезпечують міжміське та міжнародне сполучення.

Залізниця

Залізничний вузол міста Тернополя надає можливість сполучення практично з усіма обласними центрами України, країнами ближнього зарубіжжя. Через місто проходять поїзди в Росію, Польщу, Чехію, Словаччину, Угорщину.

Внутрішнє залізничне сполучення

Київ-Тернопіль; Київ-Тернопіль-Івано-Франківськ; Київ-Тернопіль-Ужгород; Київ-Тернопіль-Чернівці; Київ-Тернопіль-Рахів; Запоріжжя-Дніпропетровськ-Тернопіль-Львів-Трускавець; Одеса-Тернопіль-Ужгород; Херсон-Тернопіль-Львів.

Міжнародне залізничне сполучення

Київ-Тернопіль-Братислава (Словаччина); Київ-Тернопіль-Будапешт (Угорщина); Київ-Тернопіль-Прага (Чехія); Москва (Росія)-Тернопіль-Чернівці.

Головним пасажирським терміналом залізниць у місті є вокзал – залізнична станція «Тернопіль» (заснований у 1870 році), а вантажним – товарна станція Тернопіль-Товарний. Станція «Тернопіль» здатна пропускати на добу близько 17 тис. осіб, Тернопіль-Товарний 65,2 тис. тон вантажів.

В цілому система залізничного транспорту м. Тернополя перебуває у доброму стані, оскільки в останні роки були відремонтовані колії, станційні споруди, інженерні мережі тощо. У 2011-2012 рр. проведено реконструкція залізниць, яка забезпечила швидкісний рух поїздів через станції міста до Києва та Львова.

Аеропорт

За межами міста розташований аеропорт «Тернопіль» (TNL), який знаходиться на відстані двох кілометрів від міста та має злітно-посадкову смугу з штучним покриттям розміром 2000м X 42 м й може обслуговувати повітряні судна з максимальною злітною масою до 61 тони (літаки типу Л-410, Ан-24, Ан-26, Ан-12, Як-40, Як-42, Іл-18, ТУ-134 та гелікоптери всіх типів). Пропускна спроможність аеропорту – до 100 пасажирів на годину.

Наразі аеропорт виконує чартерні, нерегулярні польоти з перевезення пасажирів, вантажів у майже всі країни світу. Найближчі аеропорти – м. Львів (120 км), м. Івано-Франківськ (170 км) та м. Київ (500 км).

Водний транспорт

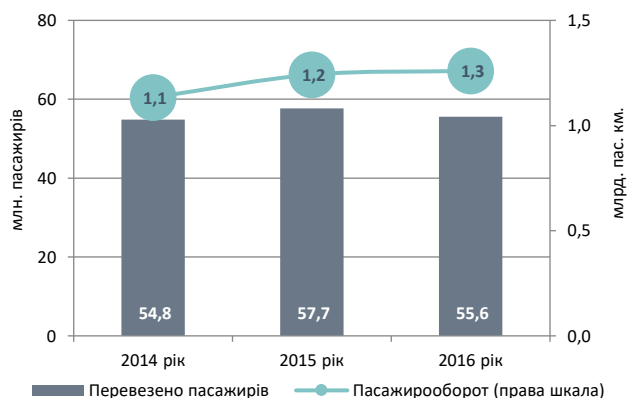

По Тернопільському ставу в сезон навігації курсують 2 теплоходи, що сполучають центр міста із зоною відпочинку.

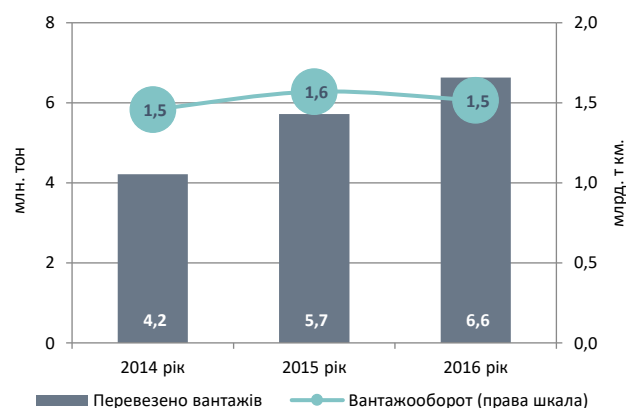
Міське та вантажне сполучення

Структура міського пасажирського транспорту представлена електричним транспортом та автотранспортом. У сфері міських пасажирських перевезень працюють 8 приватних автоперевізників та комунальні підприємства «Тернопільелектротранс» та «Міськавтотранс».

Пасажирські перевезення у м. Тернопіль

Вантажні перевезення у м. Тернопіль

Місто обслуговують 63 тролейбуси на 10 маршрутах загальною протяжністю 115,6 км та 211 автобусів на 38 маршрутах загальною протяжністю 590 км. За 2016 рік міськими тролейбусами перевезено 24,4 тис. пасажирів, автобусами – 25,9 тис. осіб.

Більше 40% пасажирських перевезень забезпечується електротранспортом, який обслуговує КП «Тернопільелектротранс». Тролейбусні маршрути охоплюють усі основні магістралі і забезпечують основні перевезення в місті. У місті використовуються тролейбуси таких виробників як Skoda, ЮМЗ та ЛАЗ. Протягом останніх років місто здійснює значні капіталовкладення у придбання та реконструкцію рухомого складу транспортного комплексу, у розбудову електротранспортної мережі та у створення автоматизованої системи диспетчерського управління, яка на окремій веб-сторінці в он-лайн режимі надає данні про рух громадського транспорту в місті (www.detransport.com.ua - «Транспорт Тернополя»).

Близько 65% вантажних перевезень у м. Тернополі забезпечується залізничним транспортом, решта – автомобільним. Вантажними підприємствами починаючи з 2013 року щорічно збільшується обсяг перевезення вантажів. В 2016 році ними перевезено 6,6 млн. тон, що в 1,6 рази більше ніж у 2014 році.

СОЦІАЛЬНА СФЕРА

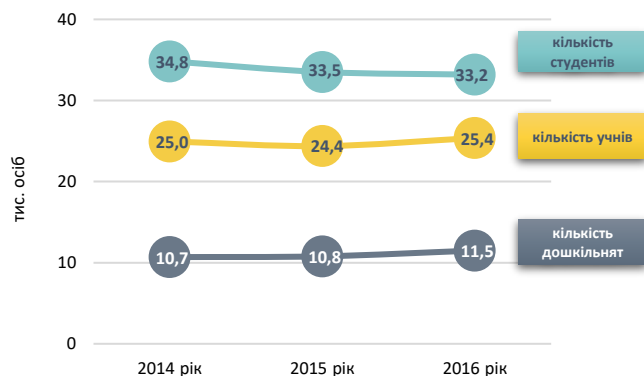
ОСВІТА

Тернопіль є освітнім центром Тернопільської області.

В місті функціонують 40 дошкільних закладів, 40 загальноосвітніх навчальних закладів, 4 позашкільних навчальних заклади, 2 дитячо-юнацькі спортивні школи.

Вищі навчальні заклади Тернополя представлені 10 закладами III-IV рівнів акредитації та 13 закладами II рівня акредитації. Починаючи з 2013 року, у місті спостерігається скорочення кількості студентів вищих навчальних закладів усіх рівнів акредитації, що у першу чергу, пов'язано з загальнодержавною динамікою скорочення народжуваності, яка спостерігалась в 90-х роках минулого століття.

Міські вищі навчальні заклади забезпечують кваліфікаційною робочою силою ключові сектори міської економіки, що створює важливі інтелектуально-інноваційні переваги м.Тернопіль перед іншими містами України у контексті наявності висококваліфікованих трудових ресурсів. Частина навчальних закладів включає навчально-виховні, науково-виробничі комплекси, міжуніверситетські науково-дослідні та інноваційні центри, лабораторії. В тернопільських вищих навчальних закладах готують фахівців більш, ніж за 100 спеціальностями. За напрямом навчання відмічається певне превалювання вузів нетехнічного спрямування. Ключовими учбовими закладами міста є такі.

Кількість осіб, що навчаються закладах у м. Тернопіль

Університетський національний економічний університет

Тернопільський національний економічний університет	Провідний заклад міста в якому викладають понад 800 науково-педагогічних працівників, серед яких – 88 докторів наук, професорів, 637 кандидатів наук, доцентів. Навчально-виховний процес в університеті забезпечують 7 інститутів, 4 філії та 4 коледжі в інших областях. Напрями спеціалізації закладу: аграрна економіка і менеджмент, банківський бізнес, економіка та управління, комп'ютерні інформаційні технології, облік та аудит, фінанси, юридична справа. Кількість студентів: 11,2 тис. осіб.
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка	Один із найстаріших вищих навчальних закладів у західному регіоні України та є освітнім і культурним закладом, науково-методичним центром педагогічної освіти регіону. Напрями спеціальностей: філологія та журналістика, фізико-математична, географічна, інженерно-педагогічна, історична, хіміко-біологічна, фізичного виховання, іноземних мов, педагогіки та психології, мистецтв. Кількість студентів: 5,4 тис. осіб.
Тернопільський національний технічний університет ім. Пулюя	Університет є освітнім закладом технічного і технологічного спрямування. Напрями спеціальностей: інженерія машин та споруд, прикладні інформаційні технології та електроінженерія, комп'ютерно-інформаційні системи та програмна інженерія, економіка та менеджмент. Кількість студентів: 5,5 тис. осіб.
Тернопільський державний медичний університет ім. Горбачевського	Один з провідних в Україні медичних навчальних закладів. У складі університету 5 факультетів – медичний, стоматологічний, фармацевтичний, іноземних студентів та післядипломної освіти, які об'єднують 41 кафедру. На базі теоретичних кафедр функціонують 5 навчально-наукових інститутів. Кількість студентів: 5,8 тис. осіб.
Тернопільський інститут соціальних та інформаційних технологій	Українсько-польський вищий навчальний заклад, який здійснює підготовку спеціалістів з економіки, з міжнародних відносин, з підприємництва та біржової торгівлі, з маркетингу та соціальної роботи. Кількість студентів: 0,3 тис. осіб.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

В структурі закладів охорони здоров'я м. Тернопіль функціонує 8 лікувально-профілактичних установ: а саме: міська комунальна лікарня швидкої допомоги, комунальні лікарні №2, комунальна дитяча лікарня, заклад «Центр первинної медико-санітарної допомоги», комунальна стоматологічна поліклініка у т. ч. дитяча, 16 амбулаторій сімейного лікаря, комунальне неприбуткове підприємство «Міська комунальна лікарня №3» та комунальне підприємство «Лікувально-діагностичний центр». Забезпеченість ліжковим фондом населення становить 51 ліжко на 10,0 тис. населення (норматив Міністерства охорони здоров'я України - 60 ліжок, в країнах Європейського Союзу – 52,8 ліжок).

Пріоритетними завданнями міської влади є впровадження заходів із поліпшення демографічної ситуації, збереження і зміцнення здоров'я населення м. Тернополя, підвищення якості, ефективності та своєчасності медико-санітарної допомоги, поширення стандартів здорового способу життя та профілактика захворювань, спрямована на попередження, зниження ризику розвитку відхилень в стані здоров'я та захворювань, попередження чи уповільнення їх прогресування,

зменшення несприятливих наслідків захворювань та забезпечення доступу мешканців до якісних медичних послуг, як передумова підвищення показників якості та тривалості життя.

Міською владою проводяться заходи щодо зміцнення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я. Щорічно за кошти бюджету придбається медичне обладнання, транспорт, проводиться ремонт та реконструкція об'єктів.

КУЛЬТУРА І ДОЗВІЛЛЯ

У м. Тернопіль створено широку мережу культурно-дозвільних закладів, що сприяє всебічному естетичному розвитку населення, перш за все дітей та молоді, оволодіння ними духовними цінностями і знаннями з мистецтва та духовної культури.

В Тернополі досить розгалужена мережа закладів культури, частина з яких має значну історичну спадщину. У місті функціонують заклади культури: 3 Будинки культури «Кутківці» та «Пронятин», Палац культури «Березіль» ім. Леся Курбаса, 3 школи естетичного виховання для дітей (2 дитячі школи та дитяча художня школа), в яких навчається 1,6 тис. дітей, міська централізована бібліотечна система, до складу якої входить 12 бібліотек-філій, муніципальний духовий оркестр «Оркестр Волі», муніципальний «Галицький камерний оркестр», кінотеатр «Палац Кіно», академічний обласний український драматичний театр імені Т. Г. Шевченка (600 місць), обласна філармонія (400 місць), обласний театр актора і ляльки (234 місця), обласні комунальні краєзнавчий та художній музеї, картинна галерея, комунальне підприємство «Центр дозвілля і молодіжних ініціатив ім. О. Довженка» (450 місць), 26 об'єктів дозвілля, матеріально-технічна база яких складається із 4 кіноконцертних залів, 5 танцювальних залів, 10 приміщень для гурткової роботи.

З метою естетичного виховання та популяризація духовного, пісенного та музичного мистецтва в Тернополі на постійній основі проводяться публічні заходи, у 2015 році було проведено 400 таких заходів у т. ч. міжнародні фестивалі – конкурси «Я там, де є благословення», «Кришталевий жайвір», «Jazz - bez», всеукраїнські фестивалі – конкурси: книжковий фестиваль «Джура – фест» та «Дивокрай», фестиваль дитячого кіно «Кінохвилька», фестиваль «КіноВулиця» та «Кінохвиля», народної вишивки та костюма «Цвіт вишиванки», «Файне місто», «Червона рута», фестиваль народного танцю «Червона калина», гастрономічний фестиваль «Галицька дефіляда», фестиваль «Вуличний ринок». В рамках святкування дня міста - Чемпіонат Світу водно-моторних видів спорту.

Також, значну увагу приділяється розвитку спорту та залучення до спортивних секцій молоді. У Тернополі всіма видами спорту займається маже 11 тис. осіб, найбільше з яких займаються літніми олімпійськими видами спорту. У 6 дитячо-юнацьких спортивних школах міста займається 4,7 тис. дітей та підлітків. В 2016 проведено 180 спортивно-оздоровчих, учать в яких взяли понад 20 тис. осіб.

ТУРИЗМ

Одним з стратегічних напрямів розвитку м. Тернопіль є туризм, який має потенціал розвитку. Місто позиціонує себе, як регіональний туристичний центр, який пропонує широкий спектр розважальних та рекреаційних послуг, один з лідерів водного туризму та різноманітних видів водного спорту, активного, фестивального та конференційного туризму. З метою популяризації туристичного потенціалу міська влада проводить низку заходів як на загальноукраїнському, так і на міжнародному рівнях

Основними видами туризму, на які робиться наголос у місті, є подієвий (діловий, фестивальний, гастрономічний) та релігійний.

Туристичні культурні ресурси включають: 345 об'єктів культурної спадщини, що знаходяться під державною охороною, з яких 3 – пам'ятки археології, 50 – пам'ятки історії, 30 - пам'ятників монументального мистецтва, 257 - пам'яток архітектури та містобудування.

На території міста здійснює діяльність 61 туристична фірма, 31 готель та закладів розміщення, близько 70 закладів харчування. Кількість підприємств туристичної інфраструктури щорічно зростає, зокрема за рахунок невеликих приватних готелів, в кожному з яких одночасно можна розмістити 15-50 осіб.

В 2016 році місто відвідало 100 тис. туристів, що на третину більше ніж у 2015 році.

Атмосферне повітря

Соціально-економічний розвиток міста Тернопіль та певні особливості його географічного розташування обумовлюють його екологічні проблеми. Частина з них пов'язана з промисловою спеціалізацією населеного пункту, частина – з наявністю потужного транспортного вузла та природними особливостями, ряд інших – з забудовою міста і, відповідно, зменшенням площ зелених насаджень.

Серед головних проблем, пов'язаних з екологією в місті, можна відзначити загазованість, як наслідок руху автотранспорту, та певні проблеми, обумовлені якістю питної води. Також нагальним є питання утилізації твердих побутових відходів. Саме ці три проблеми вирішуються з боку місцевої влади.

Екологічну ситуацію повітряного басейну м. Тернопіль визначають основні джерела забруднюючих речовин: автотранспорт та промислові підприємства. Викиди автотранспорту формують основну масу забруднення атмосфери (близько 90% всього обсягу). Екологічно небезпечні підприємства та об'єкти на території міста відсутні.

Протягом останніх років спостерігається поступове зменшення викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря. Зокрема, у 2016 році відносно 2015 року зменшення становило 3%, відносно 2014 року - 10%. Відповідно на 1 одного мешканця міста обсяг викидів в 2016 році становив 47,7 кг, що в 2,4 рази менше, ніж в середньому по Україні. Така динаміка пов'язана як із заходами, що впроваджуються міською радою відповідно до низки програм, на меті яких є покращення екологічного стану міста, так і зниженням ділової активності з боку промислових підприємств та населення.

Основними напрямками зменшення надходження забруднюючих речовин в атмосферне повітря є, насамперед, виконання природоохоронних заходів, передбачених проектами нормативів гранично допустимих викидів, впровадження сучасних технологій очищення промислових викидів.

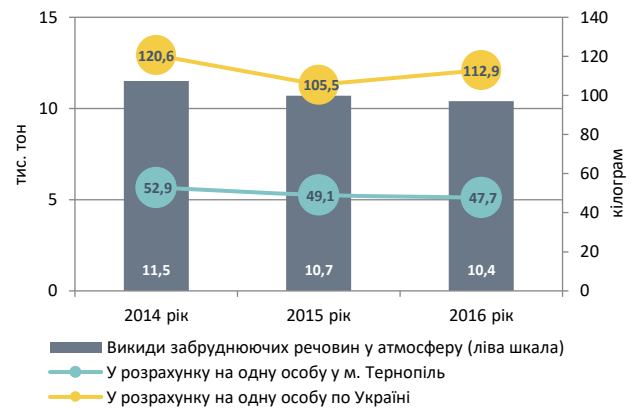
Водні ресурси

Тернопільська область не є багатом водою на водні ресурси та за водозабезпеченістю займає 15 місце в Україні. В залежності від водності року на одного мешканця в області припадає від 1 до 1,5 тис. м³ води на рік. За міжнародною класифікацією до середньо забезпечених регіонів належать ті, де на одного мешканця припадає 6,2 тис. м³ води.

Основними джерелами водопостачання м. Тернопіль є підземні води Волинсько-Подільського артезіанського басейну та поверхневих вод р. Серет. Система водопостачання міста складається з двох водозаборів, двох насосних станцій другого підйому, станції знезалізнення води та чотирнадцяти резервуарів чистої води загальним об'ємом 44,2 тис. м³, що становить 85% добової подачі води у мережу.

Для очищення питної води і приведення її до відповідних норм та вимог встановлена система фільтрів. У місті функціонує система очисних споруд, які здійснюють повну механічну та біологічну очистку каналізаційних стоків. Завдяки посиленню контролю за об'єктами водопостачання в останні роки відбулось покращення якості питної води, яку споживає населення м. Тернополя.

На даний час, за кошти КП «Тернопільводоканал» та міського бюджету, для можливості реалізації проекту в рамках заходів, фінансування яких буде відбуватись за рахунок кредитного фінансування Міжнародного банку реконструкції та розвитку, затверджено звіт з оцінки та рекомендацій щодо відхилення всіх пропозицій і повторного проведення торгів на «Будівництво станції знезалізнення води на майданчику насосної станції III підйому в м. Тернопіль». Проектом передбачається встановлення напірних фільтрів, виробництва компанії Culligan, заміна технології знезараження води з використанням технологій змішаних оксидів антів, спорудження технологічної будівлі з сандвіч-панелей, закупівля необхідного насосного та іншого технологічного обладнання, будівництво та реконструкція інженерних мереж. Крім основного ефекту – доведення якості води в м. Тернопіль до рівня європейських стандартів, буде суттєво зменшено кількість скарг мешканців на локальне погіршення якості води, а також відсутність води, в зв'язку з плановим зупиненням роботи насосних станцій, яке проводиться двічі в рік.

Викиди забруднюючих речовин у атмосферу у м. Тернопіль

Першочерговими завданнями сьогодення є забезпечення всебічної економії води, відтворення та утримання в належному стані водних ресурсів, запровадження для цього ефективного механізму державного регулювання водокористування та водовідведення.

Тверді побутові відходи

Джерелами утворення відходів є в основному міський житловий фонд та суб'єкти господарювання, розташовані на території міста (установи, заклади, підприємства, тощо), які зобов'язані укладати угоди зі спеціалізованими підприємствами на видалення ТПВ та передачу ресурсоцінних відходів.

Збір муніципальних відходів проводиться підприємствами, незалежно від форми власності, що виконують роботи з утримання житлових будинків і прибудинкових територій, в контейнера, розміщені в сміттєкамерах житлових будинків та на облаштованих контейнерних майданчиках.

Захоронення відходів здійснюється на сміттєзвалищі біля с. Малашівці, Зборівського району. Резерв технологічної робочої частини практично вичерпано. Обсяги накопичених на сміттєзвалищі відходів становлять понад 11 млн. куб. м та щорічно поповнюються на близько 400 тис. м³.

Ряд важливих питань в сфері поводження з відходами буде вирішено при будівництві та введені в експлуатацію нового полігону, побутових відходів. В 2015 році за цим проектом укладено договір на будівництво, вартість якого становить 21,5 млн. євро, полігон планується побудувати протягом 4 років з дати затвердження необхідної документації.

Екологічне законодавство

Питання екології регулюються як на державному так і на місцевому рівні. Серед базових законів, можна виділити наступні: *«Про охорону навколишнього природного середовища»*, *«Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року»*, *«Про відходи»*, *«Про охорону атмосферного повітря»*, *«Про забезпечення санітарного й епідемічного благополуччя населення»*.

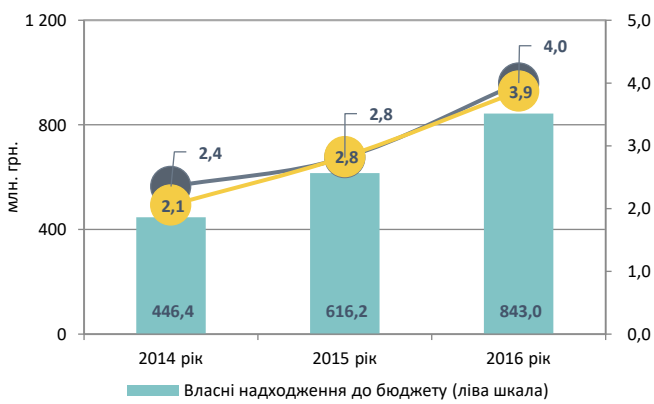
На місцевому рівні, це: *Програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства м. Тернопіль на 2017-2018 рр.*, до складу якої включені заходи із поводження з твердими побутовими відходами; *Правила благоустрою м. Тернополя*; *Положення про порядок видалення зелених насаджень у м. Тернополі*; *Програма «Питна вода» на 2008-2020 рр.*, *Правила приймання стічних вод у міську каналізаційну мережу* та інші, які затверджені на рівні міста та стосуються загального покращення екологічної ситуації та посилення її рекреаційного потенціалу.

Також існує цілий ряд обласних програм, спрямованих як на вирішення окремих проблемних питань в регіоні, так і заходів, які стосуються загального покращення екологічної ситуації в Тернопільській області та посилення її рекреаційного потенціалу.

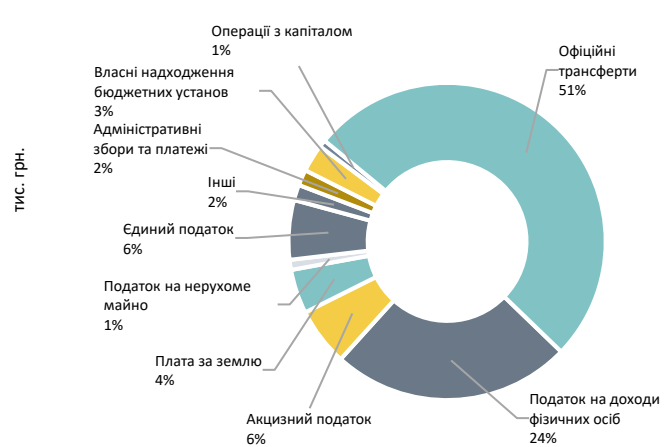
Доходи бюджету

Бюджет м. Тернопіль розподіляється на загальний та спеціальний фонди. Джерела формування фондів визначаються виключно законами України. Загальний фонд бюджету включає всі доходи крім тих, що призначені для спеціального фонду, всі видатки загального фонду, які формуються виключно за рахунок надходжень загального фонду та фінансування загального фонду бюджету. Спеціальний фонд бюджету включає бюджетні призначення на видатки за рахунок конкретно визначених джерел надходжень, гранти або дарунки (у вартісному обрахунку), одержані розпорядниками бюджетних коштів на конкретну мету, різницю між доходами та видатками спеціального фонду бюджету. Основними джерелами надходжень до фондів бюджету м. Тернопіль є:

Вид надходжень до бюджету	Обсяг зарахування
Податкові надходження	
Податок на доходи фізичних осіб	60%
Податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності	100%
Єдиний податок	100%
Екологічний податок	25%
Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю піддакцизних товарів	100%
Збір за місця для паркування транспортних засобів, туристичний збір	100%
Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів, за спеціальне використання води	50%
Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин місцевого значення	100%
Туристичний збір	100%
Податок на майно, що зараховується до бюджетів місцевого самоврядування	100%
Неподаткові надходження	
Державне мито, плата за надання інших адміністративних послуг за місцем вчинення дій та видачі документів	100%
Плата за ліцензії на певні види господарської діяльності та сертифікати, що видаються місцевою владою	100%
Надходження від орендної плати за користування майном, що перебуває в комунальній власності	100%
Частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань	100%
Власні надходження бюджетних установ, що утримуються за рахунок відповідного місцевого бюджету	100%
Надходження в рамках програм допомоги і грантів міжнародних фінансових організацій та Європейського Союзу	100%
Плата за розміщення тимчасово вільних коштів відповідних місцевих бюджетів	100%
Кошти пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту	100%
Кошти від відчуження майна, що перебуває в комунальній власності, включаючи кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них	100%
Місцеві запозичення	100%
Трансферти з бюджетів інших рівнів	100%

Власні надходження до бюджету м. Тернопіль

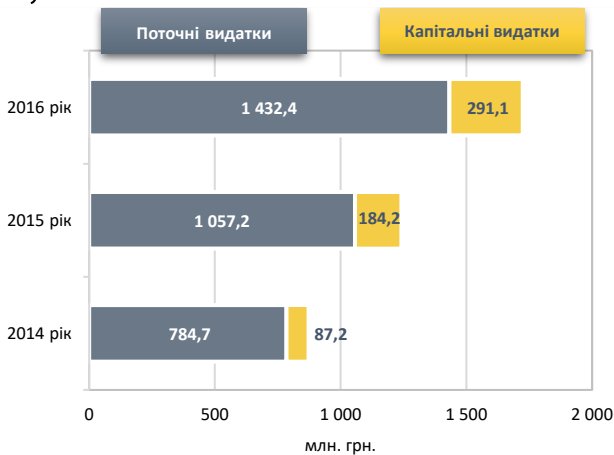
Структура надходжень до бюджету м. Тернопіль у 2016 році з трансфертами

Ключовими власними джерелами наповнення бюджету є податок на доходи фізичних осіб, місцеві податки та збори, плата за використання природних ресурсів. Бюджет міста є залежним від трансфертів з бюджетів інших рівнів, що є типовим для більшості обласних центрів України.

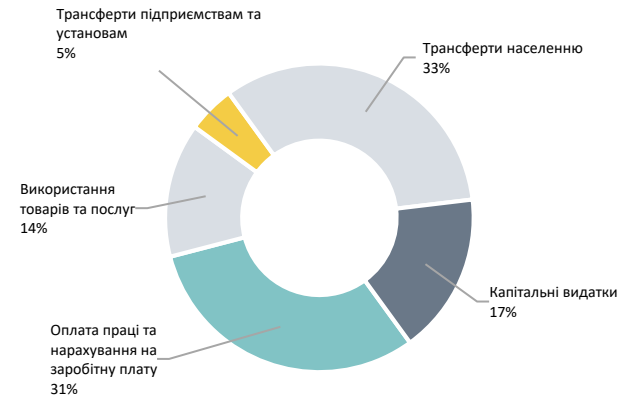
За показником бюджетної забезпеченості (відношення власних доходів бюджету на одного мешканця) м. Тернопіль зрівнявся з середнім показником по Україні, чому сприяло розширення джерел надходжень до бюджету в рамках заходів з децентралізації, що впроваджуються Урядом з 2015 року. Наповнення бюджету є диференційованими за платниками – на 10 підприємств та установ міста припадає майже п'ята частина всіх податків та зборів. Найбільшими платниками до бюджету є: п'ять вищих навчальних закладів, Тернопільський молокозавод, Тернопільелектротранс, Тернофарм, Радіозавод «Оріон», Креатор-Буд.

ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ

Видатки бюджету міста формуються та спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених бюджетним кодексом України та рішеннями Тернопільської міської ради. Протягом 2013-2014 рр. в структурі видаткової частини бюджету міста за економічною класифікацією 90% бюджетних асигнувань припадало на поточні видатки, передусім захищені статті (мають соціальне спрямування), динаміка приросту яких ґрунтується на необхідності перегляду мінімальних соціальних стандартів для працівників бюджетної сфери та інфляційної складової у вартості товарів та послуг.

Видатки бюджету м. Тернопіль

Структура видатків бюджету м. Тернопіль у 2016 році

При цьому виражена політика міської ради у сфері реалізації земельних ресурсів та комунального майна, кошти від чого спрямовуються на розвиток міста, а також зміни в бюджетному законодавстві дозволяють підтримувати доволі значний обсяг капітальних видатків територіальної громади – близько 10% усіх видатків бюджету, в 2015-2016 рр. на капітальні видатки вже спрямовано 15-17%, зокрема у 2016 році рекордні 291,1 млн. грн.

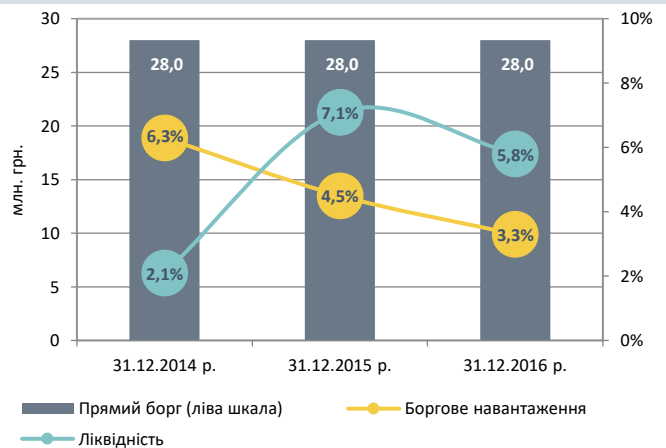
Місто щорічно збільшує відрахування до бюджету розвитку, який утворюється і використовується для реалізації програм соціально-економічного розвитку, зміцнення матеріально-фінансової бази міста. В 2016 році направлено на розвиток міста 361,4 млн. грн.

МІСТО НА РИНКУ ЗАПОЗИЧЕНЬ

Місто Тернопіль не є активним учасником ринку зовнішніх запозичень, тому показник навантаження прямого боргу на дохідну частину бюджету (без урахування трансфертів) є низьким – 3,3% на 31.12.2016 р. Боргові зобов'язання сформовані виключно заборгованістю за позичкою Державного казначейства України.

Показник ліквідності бюджету (відношення залишків коштів на рахунках до поточних видатків) є достатнім та становить 5,8% на 31.12.2016 р.

Низькі показники боргового навантаження дозволяють владі міста розраховувати на можливість залучення додаткових фінансових ресурсів у т. ч. кредитних для фінансування заходів соціально-економічного розвитку міста та інфраструктурних проєктів.

Боргове навантаження та ліквідність бюджету м. Тернопіль

ДОВІДКОВІ ДАНІ

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ М. ТЕРНОПІЛЬ У 2014-2016 РР.

Показник	Од. виміру	2014 рік	2015 рік	2016 рік	ТЕМП РОСТУ 2016 р./15 р.
Демографія та ринок праці					
Чисельність наявного населення (на кінець періоду)	тис. осіб	217,8	218,2	217,9	99,9%
Середньооблікова кількість штатних працівників	тис. осіб	66,4	63,2	62,1	98,3%
Кількість зареєстрованих безробітних (на кінець періоду)	тис. осіб	3,0	1,9	1,3	68,4%
Середньомісячна заробітна плата у м. Тернопіль	грн.	2 789	3 277	4 115	125,6%
Середньомісячна заробітна плата по Тернопільській області	грн.	2 527	2 994	3 695	123,4%
Середньомісячна заробітна плата по Україні	грн.	3 480	4 195	5 070	120,9%
Заборгованість з виплати заробітної плати (на кінець періоду)	млн. грн.	1,4	2,2	3,0	136,4%
Промисловість					
Обсяг реалізованої промислової продукції	млн. грн.	3 916,3	6 108,5	8 848,8	144,9%
Обсяг реалізованої промислової продукції на 1 особу у м. Тернопіль	грн.	18 014,3	28 020,6	40 615,8	144,9%
Обсяг реалізованої промислової продукції на 1 особу по Тернопільській області	грн.	8 600,8	11 076,0	14 790,6	133,5%
Обсяг реалізованої промислової продукції на 1 особу по Україні	грн.	32 303,9	35 022,1	41 375,2	118,1%
Інвестиції та будівництво					
Прямі іноземні інвестиції	млн. \$	15,0	13,2	15,1	114,4%
Прямі іноземні інвестиції на 1 особу у м. Тернопіль	\$	69,0	60,6	69,2	114,2%
Прямі іноземні інвестиції на 1 особу по Тернопільській області	\$	52,6	47,0	47,3	100,6%
Прямі іноземні інвестиції на 1 особу по Україні	\$	947,1	843,8	882,4	104,6%
Капітальні інвестиції	млн. грн.	954,8	1 489,2	1 890,6	126,9%
Обсяг капітальних інвестицій на 1 особу у м. Тернопіль	грн.	4 391,9	6 825,0	8 677,8	127,0%
Обсяг капітальних інвестицій на 1 особу по Тернопільській області	грн.	2 270,6	3 311,9	4 247,7	128,3%
Обсяг капітальних інвестицій експлуатацію на 1 особу по Україні	грн.	5 538,8	5 861,9	7 643,4	130,4%
Введення в експлуатацію житла	тис. м ²	145,8	191,8	146,5	76,4%
Обсяг введення в експлуатацію на 1 особу у м. Тернопіль	м ²	0,67	0,88	0,67	76,1%
Обсяг введення в експлуатацію на 1 особу по Тернопільській області	м ²	0,22	0,45	0,22	48,9%
Обсяг введення в експлуатацію на 1 особу по Україні	м ²	0,23	0,26	0,22	84,6%
Обсяг виконаних будівельних робіт	млн. грн.	540,9	683,0	959,8	140,5%
Транспорт					
Перевезено вантажів (всіма видами транспорту)	тис. тон	4 216,0	5 721,8	6 629,9	115,9%
Вантажообіг	млн. т. км.	1 457,5	1 569,8	1 516,0	96,6%
Перевезено пасажирів (всім видами транспорту)	млн. пас.	54,8	57,7	55,6	96,4%
Пасажирооборот	млн. пас.км.	1 133,7	1 241,9	1 260,1	101,5%
Внутрішня та зовнішня торгівля					
Роздрібний товарооборот	млн. грн.	3 908,5	4 583,3	5 250,0	114,5%
Обсяг роздрібногo товарообороту на 1 особу у м. Тернопіль	грн.	17 978,4	21 024,3	24 097,4	114,6%
Обсяг роздрібногo товарообороту на 1 особу по Тернопільській області	грн.	5 732,7	6 826,7	7 642,9	112,0%
Обсяг роздрібногo товарообороту на 1 особу по Україні	грн.	10 166,6	11 155,7	12 811,5	114,8%
Експорт товарів, послуг	млн. \$	123,6	85,5	111,2	130,1%
Імпорт товарів, послуг	млн. \$	98,2	94,9	94,8	99,9%
Зовнішньоторговельний оборот	млн. \$	221,8	180,4	206,0	114,2%
Сальдо зовнішньоекономічної діяльності	млн. \$	25,4	-9,4	16,4	--
Обсяг зовнішньоторговельного обороту на 1 особу у м. Тернопіль	\$	1 020,2	827,5	945,5	114,3%
Обсяг зовнішньоторговельного обороту на 1 особу по Тернопільській області	\$	678,2	565,4	571,7	101,1%
Обсяг зовнішньоторговельного обороту на 1 особу по Україні	\$	2 518,4	2 108,4	2 121,9	100,6%
Екологія					
Обсяги викидів забруднюючих речовин в повітря	тис. тон	11,5	10,7	10,4	97,2%
Обсяги викидів забруднюючих речовин на 1 особу у м. Тернопіль	кг	52,9	49,1	47,7	97,2%
Обсяги викидів забруднюючих речовин на 1 особу по Тернопільській області	кг	45,8	43,5	н/д	--
Обсяги викидів забруднюючих речовин на 1 особу по Україні	кг	120,6	105,5	112,9	107,0%
Бюджетна забезпеченість (за власними доходами бюджету)					
Бюджетна забезпеченість на 1 особу у м. Тернопіль	грн.	2 051,2	2 826,6	3 869,4	136,9%
Бюджетна забезпеченість на 1 особу по Україні	грн.	2 323,2	2 811,6	3 999,0	142,2%

НАДХОДЖЕННЯ ДО БЮДЖЕТУ М. ТЕРНОПІЛЬ У 2014-2016 РР., ТИС. ГРН.

Показник	2014 рік	2015 рік	2016 рік
Податкові надходження	395 727,5	510 466,9	729 713,0
<i>питома вага податкових надходжень</i>	45,8%	39,3%	42,2%
Податок на доходи фізичних осіб	282 708,5	292 754,8	423 427,4
Податок на прибуток підприємств	465,9	603,3	423,8
Плата за землю	44 989,6	57 284,3	77 867,2
Податок на транспортні засоби	3 203,3	2 564,5	1 583,1
Податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки	0,0	8 709,0	17 652,4
Єдиний податок	57 655,9	71 808,0	104 989,0
Акцизний податок	0,0	75 889,5	102 412,8
Інші податки	6 704,3	853,5	1 357,3
Неподаткові надходження	41 013,5	88 028,3	96 177,5
<i>питома вага неподаткових надходжень</i>	4,8%	6,8%	5,6%
Доходи від власності та підприємницької діяльності	2 420,0	843,8	5 280,6
Плата за надання адміністративних послуг	0,0	12 379,3	13 385,8
Плата за оренду майнових комплексів та іншого майна, що є у комунальній власності	5 956,4	8 040,1	7 902,5
Державне мито	264,8	11 160,1	6 647,5
Надходження коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту	4 591,9	8 839,3	12 813,1
Власні надходження бюджетних установ	27 111,2	46 285,5	48 787,2
Інші неподаткові надходження	652,5	480,2	1 360,8
Доходи від операцій з капіталом	5 809,1	13 289,9	12 673,0
<i>питома вага операцій з капіталом</i>	0,7%	1,0%	0,7%
Кошти від продажу основного капіталу	3 226,0	4 731,1	4 040,9
Кошти від продажу землі	2 583,2	8 558,8	8 632,2
Цільові фонди	3 814,6	4 441,3	4 445,3
<i>питома вага цільових фондів</i>	0,4%	0,3%	0,3%
Разом власних доходів	446 364,7	616 226,5	843 008,8
Трансферти	417 690,0	684 934,3	886 552,1
<i>питома вага трансфертів</i>	48,3%	52,6%	51,2%
ВСЬОГО ДОХОДІВ ІЗ ТРАНСФЕРТАМИ	864 054,8	1 301 160,7	1 729 560,9

ДОДАТКИ

ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ М. ТЕРНОПІЛЬ У 2014-2016 РР., ТИС. ГРН.

Показник	2014 рік	2015 рік	2016 рік
Поточні видатки	784 711,8	1 057 223,8	1 432 392,6
<i>питома вага в загальному обсязі видатків</i>	90,0%	85,2%	83,1%
Оплата праці працівників бюджетних установ з нарахуваннями	389 268,7	471 083,4	533 089,6
Придбання предметів постачання і матеріалів, оплата послуг та інші видатки	67 408,3	101 464,1	132 814,8
Видатки на відрядження	266,9	361,7	529,8
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	39 312,5	68 013,8	77 003,2
Дослідження і розробки, державні програми	17 326,5	27 672,9	32 200,9
Виплата процентів, доходу за зобов'язаннями	0,0	0,0	0,0
Інші поточні видатки	827,3	1 135,1	895,7
Субсидії і поточні трансферти	270 301,7	384 658,2	655 858,6
<i>питома вага в загальному обсязі видатків</i>	31,0%	31,0%	38,1%
Поточні трансферти підприємствам, установам і організаціям	33 762,5	44 286,2	65 317,2
Поточні трансферти органам державного управління	3 459,9	13 538,9	20 457,4
Поточні трансферти населенню	233 079,4	326 833,1	570 084,0
Капітальні видатки	87 184,8	184 205,8	291 064,7
<i>питома вага в загальному обсязі видатків</i>	10,0%	14,8%	16,9%
Придбання основного капіталу	76 806,7	156 587,3	238 8,7
Капітальні трансферти	10 378,1	27 618,4	52 116,1
Нерозподілені видатки	0,0	0,0	0,0
РАЗОМ	871 896,6	1 241 429,5	1 723 457,3

БЮДЖЕТ М. ТЕРНОПІЛЬ У ФОРМАТІ БЮДЖЕТНОГО БАЛАНСУ У 2014-2016 РР., ТИС. ГРН.

Показник	2014 рік	2015 рік	2016 рік
Податкові надходження	338 071,6	510 466,9	729 713,0
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	44 828,1	83 518,0	84 147,7
Отримані трансферти без урахування внутрішніх трансфертів	417 690,0	684 934,3	886 552,1
Операційні надходження всього	800 589,7	1 278 919,2	1 700 412,8
Поточні видатки	514 410,1	669 730,9	776 534,0
Субсидії та поточні трансферти	270 301,7	387 492,9	655 858,6
Операційні видатки всього	784 711,8	1 057 223,8	1 432 392,6
Операційний баланс	15 878,0	221 695,5	268 020,2
Фінансовий дохід	0,0	0,0	2 504,1
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	0,0	0,0	0,0
Фінансовий баланс	0,0	0,0	2 504,1
Поточний баланс	15 878,0	221 695,5	270 524,3
Капітальні надходження	63 465,1	22 241,5	26 644,0
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	0,0	0,0	0,0
Капітальні надходження всього	63 465,1	22 241,5	26 644,0
Капітальні видатки	76 806,7	156 552,8	238 948,7
Капітальні трансферти	10 378,1	27 652,9	52 116,1
Капітальні видатки всього	87 184,8	184 205,7	291 064,7
Капітальний баланс	- 23 719,7	- 161 964,2	-264 420,7
Баланс після капітальних видатків	- 7 841,6	59 731,1	6 103,6
Надання пільгових кредитів громадянам (з урахуванням повернення)	- 36,5	- 22,4	240,8
Профіцит/дефіцит	- 7 805,2	59 753,5	5 862,8
Фінансування	7 805,2	59 753,5	-5 862,8
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0

ДОДАТКИ

ДОВІДКОВІ ДАННІ, СТАНОМ НА ЧЕРВЕНЬ 2017 РОКУ

Комунальна власність міста:	556,8 тис. м ² нежитлових приміщень	
Земельний фонд міста:	5 852 га, з них 5 197,3 га – державна власність, 90,4 га – комунальна власність	
Вартість оренди землі:	не більше 12% від нормативної грошової оцінки землі	
Земельний податок:	<p>0,03%-0,09% від нормативної грошової оцінки землі – за земельні ділянки, зайняті житловим фондом, під автостоянками та гаражами, присадибні ділянки тощо.</p> <p>5,0% від нормативної грошової оцінки землі – за земельні ділянки на територіях природоохоронного, оздоровчого та рекреаційного призначення.</p> <p>1,0% від нормативної грошової оцінки землі – за земельні ділянки різного функціонального призначення, в т. ч. які перебувають у постійному користуванні і власності суб'єктів господарювання</p> <p>0,1% від нормативної грошової оцінки землі – за 1 га сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножаті, пасовища)</p> <p>0,03% від нормативної грошової оцінки землі – за 1 га сільськогосподарських угідь (багаторічні насадження).</p>	
Податок на нерухоме майно:	<p>1,0% від мінімальної заробітної плати за квадратний метр:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ для квартир від площі понад 60 м². ✓ для приватних житлових будинків від площі понад 120 м². <p>1,0% від мінімальної заробітної плати за квадратний метр нежитлової нерухомості.</p>	
Транспортний податок:	25 000 грн. для легкових автомобілів віком до 5 років та середньоринковою вартістю понад 750 розмірів мінімальної заробітної плати.	
Тарифи на електричну енергію, кВт / коп. з ПДВ:	I клас	II клас
Промислові та не промислові споживачі:	190,16	244,02
Електрифікований міський транспорт:	190,16	244,02
Електрифікований залізничний транспорт, непромислові споживачі, сільськогосподарські споживачі-виробники:	190,16	244,02
Ціна на природний газ для юридичних осіб та інших суб'єктів господарської діяльності, 1000 м ³ / грн. з ПДВ (з транспортними витратами та надбавками):	8 949,48	
Роздрібна ціна на природний газ для бюджетних установ, 1000 м ³ / грн. з ПДВ (з транспортними витратами та надбавками):	8 949,48	
Гранична ціна на природний газ для населення, 1000 м ³ / грн. з ПДВ (з транспортними витратами та надбавками):	6 879,00	
Тарифи з централізованого водопостачання, 1 м ³ / грн. без ПДВ:	4,30	
Тарифи на централізоване водовідведення, 1 м ³ / грн. без ПДВ:	4,63-6,26	

Ключові структурні підрозділи Тернопільської міської ради

Назва	Основні функції та завдання	Контакти
Виконавчий комітет Тернопільської міської ради	Адреса: 46001, Україна, м. Тернопіль, вул. Листопадова, 5 Телефон: (0352) 40-41-24 E-mail: presamr@gmail.com Web: www.rada.te.ua	
Управління стратегічного розвитку міста	Розробка стратегічного плану розвитку міста та контроль за його впровадженням, реалізація єдиної політики у сфері співробітництва міста із зарубіжними містами-партнерами, міжнародними організаціями, іноземними суб'єктами господарювання та гуманітарного співробітництва. Сприяння у здійсненні міжнародної діяльності структурних підрозділів, суб'єктів комунальної власності, підготовка заходів, спрямованих на забезпечення збалансованого зовнішньоекономічного та інвестиційного розвитку міста; розробка умов залучення в економіку м.Тернопіль іноземних та внутрішніх інвестицій; сприяння суб'єктам підприємництва міста у створенні спільних з іноземними партнерами підприємств; формування позитивного сприйняття та популяризація міста, поширення позитивних знань про Тернопіль в Україні та за кордоном, тощо.	46001, м. Тернопіль, вул. Листопадова, 5 (0352)25-37-80 usrm.mr@gmail.com
Управління економіки, промисловості та праці	Забезпечення збалансованого економічного та соціального розвитку міста, ефективного використання природних, трудових, матеріальних і фінансових ресурсів; розробка прогнозів комплексного економічного і соціального розвитку міста, сприяння створенню умов для ефективної роботи підприємств міста всіх форм власності; здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення інвестиційної політики в місті, розробка заходів, із залучення іноземних інвестицій та кредитних ресурсів для розвитку економічного потенціалу міста; забезпечення реалізації державної політики у сфері закупівель товарів, робіт і послуг за рахунок державних коштів та коштів міського бюджету; забезпечення виконання програм з питань розвитку малого бізнесу, тощо.	46001, м. Тернопіль, вул. Коперника, 1 (0352) 25-16-49 ekon_mr@meta.ua
Фінансове управління	Реалізація державної політики в сфері фінансів міста; складання розрахунків до проекту міського бюджету і подання його на розгляд міської ради; підготовка пропозицій щодо фінансового забезпечення заходів соціально-економічного розвитку міста; здійснення загальної організації та управління виконанням міського бюджету; проведення координації роботи по забезпеченню дотримання вимог законодавства щодо закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти розпорядниками коштів міського бюджету, комунальними підприємствами.	46001, м. Тернопіль, бул. Т. Шевченка, 3 (0352) 52-10-56 mfu@columbus.te.ua
Управління архітектури, містобудування та кадастру	Реалізація державної політики у сфері містобудування та архітектури на території міста; аналіз стану містобудування, організація розроблення, експертизи та подання на затвердження у встановленому порядку генерального плану, містобудівної документації; координація діяльності суб'єктів містобудування щодо комплексного розвитку і забудови міста, поліпшення його архітектурного вигляду, раціонального використання територій міста, координація діяльності суб'єктів містобудування щодо комплексного планування і сталого розвитку міста; дотримання законодавства у сфері містобудування, державних стандартів, норм і правил, генерального плану, плану зонування території м. Тернопіль, затвердженої містобудівної документації; реалізація міських програм у сфері містобудування; ведення містобудівного кадастру; підготовка та надання містобудівних умов і обмежень забудови земельної ділянки, об'єктів житлового-цивільного, виробничого та іншого призначення; надання висновків щодо пропозицій суб'єктів містобудування по визначенню території для містобудівних потреб згідно з містобудівною документацією, ряд інших питань.	46001, м. Тернопіль, вул. Коперника, 1 (0352) 40-41-45 arhtern@ukr.net
Відділ «Єдиний дозвільний центр»	Надання суб'єктам господарської діяльності інформаційної, консультаційної та практичної допомоги, пов'язаної з отриманням документів дозвільного характеру; розробка та впровадження заходів для спрощення механізмів і скорочення термінів отримання документів дозвільного характеру; організація роботи представників дозвільних служб з питань видачі документів дозвільного характеру.	46001, м. Тернопіль, вул. Кн. Острозького, 6 (0352) 40-41-89
Управління обліку та контролю за використанням комунального майна	Управління майном, що належить до комунальної власності міста; облік та контроль за використанням комунального майна міста; здійснення функцій по укладенню, переукладенню, припиненню, договорів оренди та безоплатного користування; виконання функцій продавця об'єктів комунальної власності міста, які затверджені до приватизації міською радою.	46001, м. Тернопіль, бул. Т. Шевченка, 21 (0352) 52-10-56 uknmtr@meta.ua
Відділ земельних ресурсів	Забезпечення проведення земельної реформи, спрямованої на роздержавлення і приватизацію земель в межах міста; здійснення самоврядного контролю за використанням і охороною земельних ресурсів в межах міста; ведення обліку та моніторингу земель, здійснення землеустрою; реалізація державних, розроблення і здійснення міських програм раціонального використання та охорони земель, поліпшення навколишнього природного середовища.	46001, м. Тернопіль, вул. Коперника, 1 (0352) 40-41-54

КОНТАКТИ З ПИТАНЬ СПІВПРАЦІ:

**Управління стратегічного розвитку
міста Тернопільської міської ради**

вул. Листопадова, 5, м. Тернопіль, 46001

тел.: (0352) 25-37-80

e-mail: usrm.mr@gmail.com

www.rada.te.ua

Інвестиційний паспорт міста Тернопіль підготовлений ТОВ «Рейтингове агентство «ІВІ-Рейтинг» на замовлення Тернопільської міської ради. Для підготовки були використані офіційні дані Державної служби статистики Тернопільської області та матеріали, отримані від Виконавчого комітету Тернопільської міської ради.

Контактні дані виконавця:

ТОВ «Рейтингове агентство «ІВІ-Рейтинг», вул. Антоновича, 172, оф. 1014, м. Київ, 03680

тел: (044) 362 90 84

факс: (044) 521 20 15

e-mail: office@ibi.com.ua

web: www.ibi.com.ua